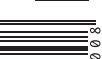

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771847 203008

0 1 6 1 2
9 771847 203008

Fagotom, Metisom i Maljutkom SIGURNO POGAĐALI CIJUEVE

OPERACIJA ISAF

ONEP-ova
majstorska
radionica

SATNIJA ZA VATRENU
POTPORA GMTBR
ZA USPJEŠNO GAĐANJE
BITNA SINKRONIZACIJA
SVIH KOMPONENTI

SVIJET MULTIMEDIJE

NOVOSTI IZ SVIJETA

Priredio Domagoj VLAHOVIĆ

LONDON

CRNI DAN ZA KRIJUMČARE

MOD UK

Britanska fregata HMS Westminster, u sastavu međunarodnih Kombiniranih namjenski organiziranih snaga 150 (CTF 150), početkom je tjedna u vodama Indijskog oceana presrela sumnjično jedrenjak. U akciju pretraživanja bili su uključeni timovi mornarice i marinaca, te helikopter tipa Merlin. Akcija je bila uspješna: na jedrenjaku je bilo uskladišteno

70 paketa s više od 180 kilograma čistoga heroina. Procijenjena vrijednost zloglasnog smeđeg praha na uličnom tržištu je čak 125 milijuna kuna! Australski komodor Jonathan Mead, zapovjednik CTF-a 150, međunarodnih postrojbi koje se bore protiv terorizma, piratstva i ilegalnog prometa ljudi i droge, izjavio je da je to bio crni dan za krijumčare.

GOLDSBORO

LOV NA PURANE

U bazi Američkog ratnog zrakoplovstva Seymour Johnson (Sjeverna Karolina), 16. je travnja bio prilično prometan dan. Naime, poletjelo je gotovo 70 zrakoplova F-15 Strike Eagle u sastavu 4. lovačke eskadrile. Zaputili su se na poligone diljem spomenute američke države i izvršili uspješno gađanje na više od 1000 meta, u sklopu vježbe Turkey Shoot (lov na purane). Izraz *turkey shoot* sinonim za lagunu zračnu pobjedu, prvi je put upotrijebljen 19. lipnja 1944., kada su američki zrakoplovi oborili čak 373 japanskih, uz gubitak 23 letjelice. Osim vježbne uloge, veliki je broj letjelica podignut da bi se obilježio 15. travnja 1945., kada su piloti tadašnje 4. lovačke grupe uništili 105 njemačkih zrakoplova kod Praga i Gablingen-a.

USAF

LONDON

JOINT WARRIOR 121

U vodama Ujedinjenog Kraljevstva, uz zapad Škotske, od 16. do 26. travnja održava se velika međunarodna vojna vježba Joint Warrior 121, s ciljem povećanja sposobnosti zajedničkog djelovanja, s naglaskom na mornaricu i zrakoplovstvo. U vježbi sudjeluju sve tri

grane britanskih OS, uz pomoć kolega iz SAD-a, Danske, Norveške, Francuske, Kanade, Njemačke i Nizozemske. Sudjeluje više od 8 000 vojnika i 32 ratna broda. Riječ je o najvećoj ovogodišnjoj europskoj vojnoj vježbi fokusiranoj na taktičke radnje, kažu Britanci.

MOD UK

KUALA LUMPUR

ZAMRZNUTI PREGOVORI

Ruska agencija RIA Novosti 17. je travnja, citirajući namjensku državnu agenciju Rosoboronexport, objavila zastoj u pregovorima ruske prodaje lovačkog zrakoplova Su-35 Kini. Problem je u broju zrakoplova:

Rusi nude veći, dok bi Kinezi pristali na manji paket. Za Rusiju bi tek veći paket bio isplativ, kažu u Rosoboronexportu, iako bez objave konkretnih brojki. Inače, pregovori traju već više od jedne i pol godine.

COLORADO SPRINGS

STOP ŠARENILU!

Čelnici Svemirskog zapovjedništva američkog ratnog zrakoplovstva (AFSPC) odlučili su stati na kraj šarenilu odora koje nose njihovi djelatnici. Do kraja fiskalne godine, vojnici više neće nositi letačka odijela, letačku zelenu jaknu, letačku pustinjsku jaknu i kožnu pilotsku jaknu, tzv. A-2. Zapovjedništvo će ih prestati nabavljati. Zapovjednik AFSPC-a, general zborna William L. Shelton, smatra da će se jednoobraznoču

USAF

postići bolja radna sinergija, a doći će i do znatne finansijske uštede (oko 670 000 dolara). Navedenu odjeću moći će nositi samo osoblje koje aktivno sudjeluje u letačkim operacijama.

16

Zajedničko školovanje pridonosi boljem razumijevanju i suradnji

Na Visokoj dočasničkoj školi, uključujući i ovaj naraštaj bilo je i 23 polaznika iz zemalja regije. Iako ne i jedina, međunarodna suradnja na području izobrazbe jedna je od bitnih karika u cijelokupnoj obrambenoj suradnji, ističu strani polaznici i slažu se kako zajedničko školovanje pridonosi boljem razumijevanju i kasnije suradnji.

12

ONEP-ova majstorska radionica

Skrb za svekoliki život sastavnica 19. HRVCON-a u operaciji ISAF složena je i zahtjevna zadaća.

Kako to izgleda na djelu, uvjerili smo se posjetivši Odjeljak Nacionalnog elementa potpore (ONEP) na sjeveru Afganistana, smještenog u kampusu Marmal.

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

Pripadnici Satnije za vatrenu potporu 1. motorizirane bojne Vukovi Gardijske motorizirane brigade (GMTBR) provodili su na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" satnijsko bojno gađanje iz lako minobacača LMB 120 mm M-75. Riječ je o redovitoj aktivnosti planiranoj godišnjim naputkom za obuku...

4

ZA USPJEŠNO GAĐANJE BITNA SINKRONIZACIJA SVIH KOMPONENTI

6	NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a
Sastanak ministara obrane i vanjskih poslova članica NATO-a
7	NOVOSTI IZ OSRH-a
Vrijedna obljetcnica Operativnog dežurstva Vojne policije
8	NOVOSTI IZ NATO-a
Rasmussen zadovoljan napretkom
10	BOJNO GAĐANJE POSTROJBI GMTBR
Fagotom, Metisom i Maljutkom sigurno pogaćali ciljeve
14	ORUŽANE SNAGE RH
Suradnja s Islamskom zajednicom

MORH i OSRH

20	NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE
22	VOJNA TEHNIKA
Nekonvencionalne brodske forme suvremenih borbenih površinskih plovila
26	VOJNE ORGANIZACIJE
Načini jačanja vojne stege kroz povijest

VOJNA
TEHNIKA

30	PODLISTAK - RATNA POVIJEST INDIJE (II. dio)
Početak Zlatnog doba
32	DOMOVINSKI RAT
Razgovori predstavnika hrvatske vlasti s delegacijom 5. vojne oblasti JNA, 5. rujna 1990.
34	SVIJET MULTIMEDIJE
Pametni televizori iz LG-ja
35	IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA
Puška Modello 1891, Mannlicher - Carcano

MAGAZIN

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja 13. travnja pripadnici Satnije za vatrenu potporu 1. motorizirane bojne Vukovi Gardijske motorizirane brigade (GMTBR) provodili su satnijsko bojno gađanje iz lakoog minobacača LMB 120 mm M-75. Riječ je o redovitoj aktivnosti planiranoj godišnjim naputkom za obuku. Gađanje se provodilo u skladu s prihvaće-

nim hrvatskim vojnim normama, na ciljeve koji su bili na udaljenosti od 3000 do 3500 metara. Gađalo se na više ciljeva, a započelo je s korekturom na reper (poznatu točku). Nakon toga provedeno je gađanje planiranih i neplaniranih ciljeva.

Inače, glavna zadaća Satnije za vatrenu potporu jest pružanje vatrene potpore vlastitoj bojni, a laki minobacači LMB

Pripadnici Satnije za vatrenu potporu 1. motorizirane bojne Vukovi Gardijske motorizirane brigade (GMTBR) provodili su na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" satnijsko bojno gađanje iz lakoog minobacača LMB 120 mm M-75. Riječ je o redovitoj aktivnosti planiranoj godišnjim naputkom za obuku...

ZA USPJEŠNO BITNA SINKRONIZACIJA

120 mm M-75 temeljno su naoružanje za pružanje vatrene potpore. Gađanje su promatrali prednji motritelji iz sastava Satnije koji su upućivali pozive za vatru i provodili korekciju vatre. Uime GMTBR-a gađanju je nazočio bojnik Ante Lovrić, časnik za paljbenu potporu u Odsjeku S3 Zapovjedništva brigade i zapovjednik bojne Vukovi bojnik Milan Sabolić. Vodi-

Na gađanju su bile i vojnikinje
Marija Grbavac - tempirač i Sanja Omeragić - ciljač. Ovo im je bilo drugo bojno gađanje. Zadovoljne su postignutim rezultatima.
"Svako gađanja posebno je na svoj način. Na prvom nismo znali što nas očekuje, ali ni ovo nije bilo ništa manje zanimljivo," kazala je Sanja te napomenula da je najuzbudljivije čekati da se vidi gdje je pala mina. Inače, među pripadnicima Satnije koji su provodili gađanje, njih gotovo 25% su mladi pripadnici koji su u sastavu OSRH od početka 2012.

telj gađanja bio je satnik Dražen Kostelac, zapovjednik Satnije za vatrenu potporu. Zadovoljan je gađanjem te je istaknuo: "Gađanje je prošlo odlično. S obzirom na sveobuhvatne pripreme koje su mu prethodile ovako dobre pogotke smo i očekivali. Za uspješno gađanje bitna je dobra sinkronizacija svih komponenti koje u njemu sudjeluju." ■

GAĐANJE SACIJA SVIH KOMPONENTI

Sastanak ministara obrane i vanjskih poslova članica NATO-a

Foto: Nato

Ministar obrane RH Ante Kotromanović i ministrica vanjskih i europskih poslova RH Vesna Pusić sudjelovali su na zajedničkom sastanku NATO ministara obrane i vanjskih poslova, koji se održavao u Bruxellesu 18. i 19. travnja. Glavne teme sastanka ministara obrane, odnosno sastanka Sjevernoatlantskog vijeća u formatu ministara obrane, bile su obrambene sposobnosti Saveza i proturaketna obrana. Na zajedničkom sastanku ministara vanjskih poslova i ministara obrane, a ususret NATO

samitu u Chicagu, fokus je bio na Reviziji postava za odvraćanje i obranu (DDPR-Deterrence and Defence Posture Review) te Afganistanu. Tijekom drugoga dana održana je sjednica Vijeća NATO-Rusija u ministarskom formatu, na kojoj su razmotreni aktualni sigurnosni izazovi te tekuća praktična suradnja NATO-a i Rusije. Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen je tijekom izjave za medije potvrdio da je glavna tema rasprave bila osiguranje Savezu odgovarajućih obrambenih kapaciteta za buduće sigurnosne izazove, uzimajući u obzir finansijske okolnosti. Od posljednjeg NATO-ova samita u Lisabonu u tome je već postignut vidljiv napredak, no na skrašnjem samitu u Chicagu bit će poduzeti novi koraci. Bit će odobren novi paket mjera koji će osnažiti novi pristup - koncept Pametne obrane. Nadalje, bit će usvojene mjere na područjima obrazovanja, obuke, uvježbavanja i tehnologije, kako bi vojne snage zemalja članica osnažile svoje veze koje su razvile tijekom zajedničkih operacija u sklopu Inicijative povezanih snaga. Sve navedeno nije za kratkoročno razdoblje, nego za održavanje Saveza učinkovitim i u daljnjoj budućnosti, 2020. i nadalje. U pogledu zajedničkog sustava proturaketne obrane, detalji će biti potpuno razrađeni u Chicagu, o čemu su se složili svi ministri. "Suradnja treba biti prvi izbor zemalja članica, a ne posljednji izlaz", zaključio je Rasmussen.

Domagoj VLAHOVIĆ

Posjet načelnika GS OSRH Republici Kosovo i KFOR-u

Načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Drago Lovrić boravio je 16. i 17. travnja u posjetu Republici Kosovo i KFOR-u te pripadnicima OSRH koji su angažirani u toj operaciji. General Lovrić susreo se s ministrom Kosovskih sigurnosnih snaga Agimom Čekuom i zapovjednikom Kosovskih sigurnosnih snaga general-pukovnikom Kadrijem Kastratijem. Tijekom službenih razgovora razmijenjena su mišljenja o trenutačnim glavnim aktivnostima i projektima, kako u Kosovskim sigurnosnim snagama tako i u OSRH.

General Lovrić susreo se i s predsjednicom Republike Kosovo Atifete Jahjaga, koja je tijekom prijama istaknula dobre odnose dviju zemalja. Naglasila je značenje Republike Hrvatske za mir i stabilnost u regiji te je detaljno izložila sigurnosnu situaciju na Kosovu i mogućnosti suradnje dviju država, osobito u području obrane. Načelnik GS OSRH je istaknuo napore

koje hrvatske Oružane snage poduzimaju u vlastitoj transformaciji te spremnost da s Kosovskim sigurnosnim snagama (KSF) dijele znanja koje imaju u dostizanju NATO zahtjeva i standarda te mogućnosti uporabe obrazovnih potencijala u edukaciji časnika KSF-a. General Lovrić posjetio je i pripadnike OSRH u sastavu 9. HRVCON-a koji su angažirani u operaciji KFOR. Oni su raspoređeni na stožerne dužnosti u Zapovjedništvu KFOR-a te s

dva helikoptera Mi 171Sh kao helikopterska sastavnica smješteni u američkoj bazi Bondsteel na području Uroševca. Organiziran je i susret hrvatskog generala s general-bojnikom Erhardom Drewsom zapovjednikom operacije KFOR, brigadirom Jeffreyjem J. Liethenom zapovjednikom Multinacionalne borbene skupine - Istok (MNBC-E) te brigadirom Stevenom J. Campfieldom zapovjednikom baze KFOR-a Bondsteel. Tijekom službenih razgovora razmijenjena su mišljenja o trenutačnoj sigurnosnoj situaciji u području odgovornosti i provedbi zadaća pripadnika KFOR-a, daljnjoj tranziciji operacije, te o doprinosu OSRH operaciji KFOR, kao i izgradnji mira i stabilnosti na Kosovu. U svim razgovorima naglašena je iznimna profesionalnost i sposobljenost hrvatskih pripadnika koji stručno i savjesno izvršavaju sve postavljene zadaće.

OJI

Vrijedna obljetnica Operativnog dežurstva Vojne policije

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" 14. travnja okupili su se nekadašnji pripadnici Operativnog dežurstva Vojne policije i obilježili svoju 20. obljetnicu. Ovo je bilo četvrti uzastopno godišnje okupljanje koje njihovi pripadnici organiziraju, a prvi su put svi sadržaji organizirani u jednom vojnom objektu i u obilježavanje su bila uključena i njihove obitelji (djeca do 24 godine).

Susret je započeo u kapelici "Sv. Mihovil Arkandel" gdje je euharistijsku službu predvodio don Damir Stojić, svećenik crkve Sv. Mati Slobode. Poslije mise u sportskoj dvorani HVU-a održane su malonogometne utakmice. U finalnom susretu između ekipa COBRA iz 66. bojne VP i SOKOL iz Uprave VP ponovno je i ove godine pobijedila ekipa 66. bojne Vojne policije. Za proslavu 20. obljetnice satnik Bogoslav Džaja, pripadnik VP HRM, inače bivši voditelj dežurstva 73. bojne VP, izradio je prelazni pehar. Zaslужeno ga je, s veseljem i

ponosom, osvojila ekipa 66. bojne VP koje je vodio umirovljeni bojnik Mirko Ćužić i time se obvezali da će iduću 21. obljetnicu oni organizirati. U ekipama su osim veterana igrali i njihovi sinovi (od 15 do 24 godine) pa je tako na kraju odigrana utakmica između veteranu i mlađih. Bio je neriješen rezultat,

te su u produžecima, unatoč svojim godinama, roditelji pokazali djeci borbenost i srčanost i na nogometnom terenu. Nakon napornog sportskog dijela nastavljeno je druženje gdje su se neki nakon godinu dana ponovno sreli, razmjenili svoja iskustva i doživljaje te se prisjetili pobjedonosnih dana Domovinskog rata. Njihova djeca imala su prijiku čuti životna iskustva kojih nema u knjigama, a svakako su bitna.

Prvi voditelj Operativnog dežurstva, umirovljeni brigadir Branko Katalinić, nakon kratke i teške bolesti umro je u rujnu prošle godine, pa je dan prije obilježavanja obljetnice na groblju Mirogoj izaslanstvo zapalilo svjeću i odalo dužnu počast.

M.PERIĆ

Susret načelnika GS OSRH i GŠ Vojske Crne Gore

Načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Drago Lovrić susreo se 12. travnja u Kuparima s načelnikom Generalštaba Vojske Crne Gore vice-admiralom Dragom Samardžićem. Tijekom radnog susreta razgovaralo se o bilateralnoj vojnoj suradnji, školovanju pripadnika Vojske Crne Gore u Republici Hrvatskoj, zajedničkoj obuci i sudjelovanju u međunarodnim operacijama,

poglavito u NATO vođenoj operaciji ISAF u Afganistanu, te sudjelovanju na zajedničkim vježbama. Razmatrale su se i mogućnosti suradnje dviju ratnih mornarica, odnosno obalnih straža, prije svega u zaštiti Jadrana od ekoloških incidenta. Obje strane su naglasile značenje i kvalitetu dosadašnje bilateralne suradnje, kao i suradnje u sklopu Američko-jadranske povelje (A-5). OJI

Preobuka pilota helikoptera

U vojarni "Zemunik", 11. travnja u organizaciji Eskadre transportnih helikoptera (ETH) 93. zrakoplovne baze HRZ i PZO-a započela je preobuka učenika-pilota 16. naraštaja na helikopteru MI-8T. Riječ je o kadetima koji su prethodno završili cilus obuke za pilote helikoptera

na BELL-u 206 B, te je početak preobuke njihovo uvođenje u operativne eskadre gdje će nastaviti s provedbom redovitih letačkih zadaća u sastavu helikopterskih posada. Preobuka traje dva i pol mjeseca, a prema Programu letačke obuke pilota helikoptera M-8/17 obuhvaća temeljno, instrumentalno i noćno letenje. OJI

Kolegij načelnika GS OSRH

Na Hrvatskom vojnog učilištu "Petar Zrinski", 13. travnja održan je redoviti kolegij načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske. Osim načelnika GS OSRH, general-pukovnika Drage Lovrića te zapovjednika grana OSRH i ustrojbenih cjelina GS OSRH, na kolegiju je bio i ministar obrane Ante Kotromanović. Razgovaralo o godišnjim vojnim prioritetima, izvješće o statusu implementacije Ciljeva snaga, sustavu logističkog osiguranja, programu obuke pojedinaca, transformaciji Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski" u visokoobrazovnu i znanstveno-istraživačku ustanovu, bodovanju za promaknuća

i sl. Kolegij je otvorio general Lovrić, koji je održao uvodno izlaganje, dok je za svaku točku dnevnog reda održano nekoliko prezentacija koje su pripremile uprave Glavnog stožera ili mjerodavna zapovjedništva. Ministar Kotromanović u svom je izlaganju naglasio važnost racionalnijeg pristupa logističkoj potpori, ali uz nužnost ubrzavanja i pojednostavljuvanja procesa nabave i održavanja. Naglasio je također važnost intenziviranja obuke pojedinaca i postrojbi, posebice u onim oblicima obuke koji imaju veze sa stvarnim, realnim uvjetima u kojima se pripadnici Oružanih snaga i postrojbe mogu naći izvršavajući svoje zadaće. OJI

Lana KUNIĆ, foto NATO

Rasmussen zadovoljan napretkom

U Bruxellesu je prošloga tjedna glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen primio predsjednika Predsjedništva Bosne i Hercegovine Bakira Izetbegovića i zahvalio na doprinosu te zemlje misiji u Afganistanu. Rekao je kako je Savez i dalje spremam primiti BiH u punopravno članstvo, no preduvjet za to i dalje će biti ispunjavanje jasno postavljenih kriterija. "U posljednjih nekoliko mjeseci vidjeli smo značajan napredak u Bosni i Hercegovini. U prosincu, nakon dugog razdoblja političkih pregovora vaše su glavne političke stranke postigle dogovor o formiranju vlade, dok je u ožujku postignut sporazum koji je ometao vaš napredak prema NATO-u", rekao je. Naime, Izetbegović i glavni tajnik razgovarali su o tome što Bosna i Hercegovina čini u provedbi uvjeta postavljenih na NATO samitu u Tallinu, kako bi se mogao aktivirati prvi godišnji ciklus Akcijskog

plana za članstvo u NATO-u (MAP). Prvi uvjet što ga BiH treba ispuniti jest uknjižba imovine potrebne oružanim snagama te zemlje na Ministarstvo obrane BiH. Načelni politički dogovor o tome je postignut no još se čeka njegova provedba.

Dugogodišnji problem u rješavanju tog pitanja bilo je odbijanje vlasti Republike Srpske da dopusti uknjižbu bilo kog dijela imovine bivše SR BiH na tijela vlasti države BiH i zahtjev da se ona dodijeli isključivo entitetima.

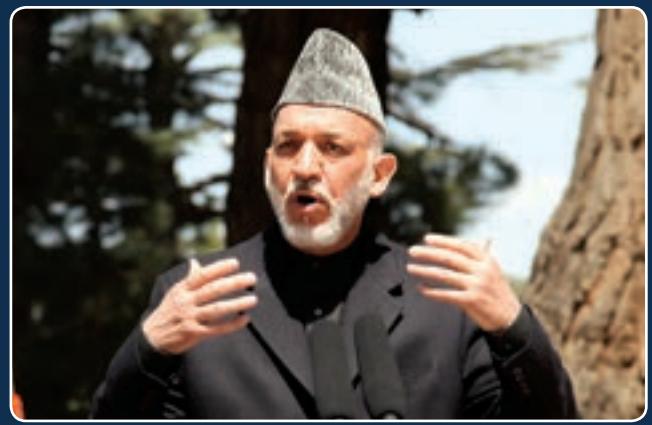
Rasmussen je nakon razgovora još jednom ponovio kako je NATO odlučan primiti Bosnu i Hercegovinu u punopravno članstvo, a dinamika približavanja ovisi prije svega o sposobnosti BiH da provede potrebne reforme u području obrane i prilagodbe standardima NATO-a. "Euroatlantski integracijski proces jedina je realna platforma koja građanima Bosne i Hercegovine može donijeti sigurnost, stabilnost i napredak. Članstvo u NATO-u je sigurnost za sve u BiH", kazao je nakon sastanka Izetbegović. "Želimo iskoristiti ovu politiku otvorenih vrata, i nadam se da ćemo uskoro proći kroz ta vrata", rekao je ističući kako je njegova zemlja učinila sve da se riješe zastoji koji su kamen spoticanja na putu u Savez, u posljednjih 16 mjeseci.

Afganistske snage sigurnosti sve sposobnije

Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen prošloga je tjedna posjetio Afganistan gdje se susreo s predsjednikom te zemlje Hamidom Karzaijem. Tom prigodom glavni je tajnik rekao kako su na putu da ostvare cilj što ga je Savez s Afganistanom postavio u Lisabonu, a to je Afganistan u potpunosti u rukama tog naroda, i to do kraja 2014. godine. "Taj cilj ostaje nepromijenjen, kao i naša predanost suradnji i nakon tog roka", rekao je glavni tajnik. Istaknuo je kako ima razloga vjerovati u sigurnu budućnost te zemlje, jer na tisuće Afganistanaca

Predsjednik Afganistana Hamid Karzai najavio je da razmatra promjene u rasporedu za predsjedničke izbore 2014. ili za prijenos sigurnosnih ovlasti na afganistsku vojsku u toj godini, kako zemlja ne bi bila preopterećena. Naime, u isto bi se vrijeme trebali održati predsjednički izbori te povlačenje snaga međunarodne koalicije iz te zemlje. Izbori se moraju održati do kraja te godine, jer predsjedniku ističe mandat i on, prema Ustavu, mora odstupiti s tog mesta. Potvrđio je kako s bliskim suradnicima već mjesecima raspravlja o tome pitanju, no i da konačna odluka još nije donesena.

svakodnevno trenira i požrtvovno radi uz ISAF-ove trupe. "Svaki dan afganistske snage sigurnosti postaju sve jače i sposobnije. Svakodnevno sudjeluju u ISAF-ovim operacija te preuzimaju vodstvo. Tako su preuzeли vodstvo u 40 posto operacija, i nadam se da će uskoro preuzeti vodstvo u još više okruga", rekao je glavni tajnik u Kabulu. Najavio je i sastanak u Chicagu za pet tjedana na kojem će se razgovarati i o ulozi ISAF-a, kao i o nastavku suradnje nakon povlačenja trupa iz Afganistana. Predsjednik Karzai zahvalio je glavnom tajniku na potpori njegovoj zemlji.

Svjetski sigurnosni forum u Bratislavi

Hrvatski predsjednik Ivo Josipović prošloga je tjedna u Bratislavi sudjelovao na 7. godišnjem svjetskom sigurnosnom forumu - GLOBSEC 2012. Riječ je o dvodnevnoj konferenciji, na kojoj su sudjelovali šefovi država, ministri vanjskih poslova i obrane zemalja srednje Europe i NATO saveza, a koja se održala uoči samita NATO-a u Chicagu u svibnju. Predsjednici Hrvatske Josipović, Slovačke Gašparovič i Slovenije Tuerk, glavni sudionici konferencije, zauzeli su se za jačanje suradnje svojih zemalja, država sličnog povijesnog iskustva i snage, bivših komunističkih republika koje su kao neovisne države postale članice europskih i euroatlantskih integracija.

Foto: FAH

"Očito je da slično povijesno iskustvo, kapaciteti, komplementarna gospodarstva i slični izazovi govore u prilog da snažnije surađujemo, efi-kasnije ostvarujemo naše interese u EU i NATO-u", rekao je Josipović.

General Gabrys posjetio Školu vojne policije ANA-e

Školu vojne policije ANA-e, u kampu Julien u Kabulu u kojoj je Hrvatska vodeća nacija posjetio je krajem tjedna zamjenik zapovjednika NATO trening misije u Afganistanu (NTM-A) za međunarodnu sigurnosnu suradnju general-bojnik Jan Gabrys sa suradnicima.

S radom ovog uspješnog primjera regionalne suradnje uvaženog je gosta upoznao brigadir Željko Akrap, zapovjednik 4.MP TAT (Vojno-policjske trenerske savjetničke skupine). Brigadir Akrap se osvrnuo

Snimio Dražen JONJIĆ

9

na ulogu OSRH kao vodeće nacije u Školi vojne policije, u čijem radu sudjeluju članice Američko-jadranske povelje (A 5) sa zemljama regije. U radu Škole sudjeluju pripadnici oružanih snaga Albanije, Crne Gore, Slovenije, Makedonije te prvi put Bosne i Hercegovine uz pripadnike OSRH.

Svojim radom i zalaganjem pripadnici MP TAT u suradnji sa značajnim brojem iskusnih dočasnika – instruktora Škole vojne policije afganistske vojske (ANA MPS) proveli su obučavanje pripadnika vojne policije u ANA korpusima. Dosad je proces obuke i mentoriranja te tijekom provedbe sedam vrsta tečajeva uspješno prošlo više od 650 vojnika, dočasnika i časnika. Brigadir Akrap je napomenuo kako su pripadnici MP TAT prilagodili i preveli sve bitne doktrinarne dokumente i publikacije koji su temelj za nastavne planove i programe. Na jezik dari prevedeno je pet novih specijalističkih tečajeva vojne policije čija je provedba planirana u lipnju.

Svoje zapažanje kao primjer u radu kao i svakodnevnu angažiranost pripadnika MP TAT naglasio je i zapovjednik Trenerske savjetničke skupine u Obučnom edukacijskom središtu

Snimio Dražen JONJIĆ

Afganistanske narodne armije (ANA ANATEC TAG) latvijski brigadir Ivo Mogilnjis. General Gabrys je pohvalio sve predstavnike MP TAT te izrazio zahvalnost za uspješno provedene zadaće. Istaknuo je Školu vojne policije ANA-e kao izvanredan primjer dobre suradnje više zemalja u provedbi projekta u Afganistanu. Posjetio je i novu lokaciju Škole vojne policije u Darulamanu gdje ga je dočekao zapovjednik, afganistanski brigadir Semi Ulah Talash.

General Gabrys se na kraju posjeta zahvalio brigadiru Akrapu na gostoprinstvu te njemu i svim pripadnicima MP TAT zaželio daljnju uspješnu suradnju u razvoju Škole.

Dražen JONJIĆ

Znate li ...

Lord Ismay je bio prvi glavni tajnik NATO-a, imenovan 1952. godine.

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" pripadnici protuoklopnih postrojbi iz sastava Gardijske motorizirane brigade, 12. travnja proveli su bojno gađanje iz protuoklopnih vođenih raketnih sustava, a korišteni su protuoklojni raketni sustavi 9K111 Fagot, 9K115 Metis i 9K11 Maljutka koji su bili postavljeni na borbena oklopna vozila POLO M-83. Gađanju je prethodila propisana obuka, odnosno trenažiranje operatera, pripadnika 1. mehanizirane bojne Tigrovi, 2. mehanizirane bojne Gromovi, 1.

motorizirane bojne Vukovi, te 2. motorizirane bojne Pauci.

"Za naše vojnike iz protuoklopnih postrojbi ovo je najvažniji događaj u ovoj godini," istaknuo je bojnik Ante Lovrić, časnik iz Zapovjedništva brigade, zadužen za paljbenu potporu. Dijelu pripadnika brigade ovo je prvo bojno gađanje iz triju protuoklopnih sustava i bit će im ovo prilika samostalno izvoditi lansiranje raketa, kaže bojnik Lovrić. Među pripadnicima je vladalo maksimalno zanimanje, uzbudljenje ali i pozornost. "Vrlo su motivirani, jer će raditi

ono za što se obučavaju i što im je struka", napominje bojnik te dodaje kako je gađaju prethodilo obvezno trenažiranje, jer rukovanje raketama iziskuje pridržavanje svih stručnih i sigurnosnih zahtjeva.

Aktivnosti pripadnika Tigrova, Gromova, Pauka i Vukova na poligonu su pratili njihovi zapovjednici, ali i polaznici Časničke škole HVU-a. Naime budući su časnici, u sklopu svoje redovne terenske obuke, imali priliku vidjeti i demonstraciju protuoklopnih djelovanja. Gađanje je započelo protuoklopnim raketnim

Pripadnici protuoklopnih postrojbi iz sastava Gardijske motorizirane brigade, 12. travnja proveli su bojno gađanje iz protuoklopnih vođenih raketnih sustava 9K111

Fagot, 9K115 Metis i 9K11 Maljutka. Bila je to za neke prva praktična provjera i bojno gađanje u kojem su sudjelovali ali su unatoč tome pokazali vrhunsku uvježbanost...

FAGOTOM, METISOM i MALJUTKOM sigurno

pogadali ciljeve

sustavom 9K-115 Metis, nastavljeno s 9K11, poznatim Maljutkama, a završeno s 9K 111 Fagot. Kod Metisa, mete su bili stari tenkovi, udaljeni oko 960 metara od operatera. Isti su tenkovi bili cilj i kad se gađalo iz Maljutki udaljenih oko 2800 metara. Radilo se o dva sustava postavljenja na borbena oklopna vozila POLO M-83. Maljutke su vođene na dva načina, iz BOV-a (poluautomatsko vođenje), te s takozvanim izdvojenim pultom, izvan vozila (ručno vođenje). Na kraju su efikasnost i preciznost pokazali vojnici ciljajući iz Fagota. Rakete su ispaljene u dvije serije, a ovaj je put cilj bio udaljen od 1650 do 1850 metara od pozicije operatera.

Unatoč ozbiljnosti bojnog gađanja, atmosfera je bila izvrsna, vojnici su odradivali postavljene zadaće s vidljivim zadovoljstvom i trudili se ostvariti što bolji učinak. A on je na kraju bio za svaku pohvalu. Operateri su se pokazali apsolutno sposobnima i obučenima. Najupečatljiviji je ipak bio precizan pogodak iz Maljutke. Naime operater je, vidjevši da mu vjetar ometa putanje rakete, u posljednji čas odlučio promijeniti metu (tenk) i uspio. Nagraden je pljeskom svih promatrača. I potvrdio da su bez obzira na obuku i trenaže, bojna gađanja neusporedivo i nezamjenjivo iskustvo nužno za uspješno rukovanje raketnim sustavima. ■

Skrb za svekoliki život sastavnica 19. HRVCON-a u operaciji ISAF složena je i zahtjevna zadaća. Kako to izgleda na djelu, uvjerili smo se posjetivši Odjeljak Nacionalnog elementa potpore (ONEP) na sjeveru Afganistana, smještenog u kampu Marmal

ONEP-ova majst

Mnogo puta vojnik koji se nađe u području operacije ISAF i ne razmišlja, posvećen svojim zadaćama, o onim ljudima koji se skrbe i o njegovu smještaju, prehrani, vozilima, zapravo svim onim preduvjetima za uspješno djelovanje, osobito u Afganistanu, kad su naši vojnici udaljeni tisuće kilometara od svoje domovine. Naravno, ništa se ne događa slučajno i potreban je veliki trud da se svi detalji mozaika djelovanja u ISAF-u slože u takvu cjelinu. "Osiguravamo prijevoz putnika i robe, upućivanje u matične baze. Skrbimo o prehrani, održavanju tehničkih materijalnih sredstava, vezama, sanitetu, svim drugim potrebama. Naime, na ovoj se lokaciji nalazi glavnina HRVCON-a, naravno, samim time ovdje je i većina sredstava kojima raspolaćemo", govori nam bojnik

Milan Slavica, voditelj ONEP-a Sjever i sam pomalo začuđen našim zanimanjem za njihove poslove. Družeći se nekoliko dana s našim ONEP-ovcima nismo mogli ne zamijetiti lakoću u obavljanju poslova. Raduje to, jer dobro je znati da ćete dolazeći iz Kabula u Mazar-e-Sharif, u kamp Marmal, slijеćući na ipak malo pretjeranih tridesetak stupnjeva Celzijusovih u plusu, ondje zateći ekipu koja će se pobrinuti za sve vaše potrebe. Nisu imali mnogo vremena za uhodavanje. Ali su golemi kamp i sve njegove tajne brzo svaldali.

Zlatne majstorske ruke

Ono na što stvarno možemo biti ponosni jest tehnička radionica za održavanje motornih vozila, naoružanja i komunikacijske opreme koja je smještena u maloj hrvatskoj

Susret s
američkim
kolegama

koloniji. "Oni rade čuda", omaklo se puno puta pripadnicima HRVCON-a kada smo ih pitali za ONEP-ove majstore. "Ne možemo mi pokvariti koliko oni mogu popraviti", u šali su saželi zadovoljstvo uslugama desetine na čelu s voditeljem skupine za održavanje nadnarednikom Damirom Tutićem i njegovim majstorima Dubravkom Preglejem, Vladom Tuđanom, Ivanom Klokočkim i vojnikom, autoelektričarem Ivanom Damijancem. Tu su i puškar Marijan Grabovec, radiomehaničar Tihomir Jablanović. "Ovdje se ne spominje radno vrijeme. Ponekad ih je teško istjerati odavde", opisuje atmosferu majstorske radionice nadnarednik Tutić. "Nama je cilj da naša vozila, kojih je na ovom području osamdesetak, budu sigurna za vožnju. Za naše iskusne majstore jednostavno nema tajni". Tko je

jednom iskušao vožnju po afganistanskim putovima koji to nisu, znat će i te kako cijeniti trud onih koji skrbe da ih njihova vozila dovedu do cilja, unatoč beskrajnoj prašini ili beskonačnom blatu. "Uvjeti za dijagnostiku i održavanje vozila, u novoj radionici zamalo su, za terenske uvjete, idealni," govori nam Dubravko Prglej

tri do četiri automobila. Čak i za potpune laike impresivna brojka. Dok smo boravili u prostorima ONEP-a susreli smo i američke kolege s kojima su naši pripadnici razvili više nego dobre odnose. Uzajamno ispmaganje pridonosi da se i oni složeniji kvarovi na opće zadovoljstvo otklone. Lijepo je i od drugih čuti potvrdu priče o

njihove kolege iz Kabula, bude umiren jer, ništa se ne događa slučajno. Složeni orkestar Nacionalnog elementa potpore predvođen pukovnikom Stankom Pustakom skrbí da njihov odjeljak u Marmalu može raditi ovako kako radi. Izvrsno, na zadovoljstvo krajnjih korisnika, zapravo svih nas pripadnika 19. HRVCON-a.

garska radionica

"Uvjeti za dijagnostiku i održavanje vozila, u novoj radionici zamalo su, za terenske uvjete, idealni," govori Dubravko Prglej

kojemu kao da su novi prostori bili inspiracija za inovacije koje omogućuju veću sigurnost u uporabi. Usput će tek napomenuti kako već treći put sudjeluje u ISAF-u. Uigrani tim dnevno primi, ali i popravi

zlatnim majstorskim rukama. Među stare lavove automehaničarskog zanata izvrsno se uklopio i vojnik Ivan Damjanac. Ima od koga učiti, a opet, mladost je mladost, i on ima nešto pokazati svojim učiteljima. Zapravo, izvrsna kombinacija.

Skladna momčad iz sjene

Vojnik laik, susrećući se sa svijetom ljudi iz sjene, poput skladne ekipе iz Marmala, ali i poznajući

Naravno, i mi novinari radije za svoje teme odabiremo atraktivnije sadržaje, nepravedno zapostavljajući ovaj, netočno bi bilo reći samo logistički dio priče zvane potpora hrvatskom kontingentu u operaciji ISAF. Složene priče, jer Afganistan je u svim segmentima specifičan i mnoge jednostavne zadaće ovdje, postaju naizgled neizvodive. Zato imamo ljude koji znaju i hoće i čine sve da naš boravak ovdje bude lakši. Čine to tako da zapravo i ne razmišljamo o njima, da nam je sve samo po sebi razumljivo. Parafrasirajući jednu reklamnu poruku moglo bi se reći kako je naše da radimo svoje zadaće u sklopu operacije. Za sve ostalo tu je NEP. ■

Snimio i napisao Mirko ĆOSIĆ

Suradnja Islamske zajednice u Hrvatskoj i OSRH ima svoj povijesni kontinuitet, bila je izražena i tijekom Domovinskog rata, a danas svaki pripadnik operacije ISAF i misije UNDOF prije odlaska u misiju dobiva osnovne informacije o islamu i zemlji u koju odlazi. Organizira se također i posjet Zagrebačkoj džamiji. Ta je suradnja posebno intenzivirana i proširena u posljednjih desetak godina a produbljena je i predavanjima na Hrvatskom vojnom učilištu...

SURADNJA S ISLAMSKOM ZAJEDNICOM

Posjet Zagrebačkoj džamiji

Prepoznavši Islamsku zajednicu u Hrvatskoj kao važan i vjerodostojan čimbenik mira i dijaloga u izgradnji zajedničkog povjerenja, Vlada RH je u prosincu 2002. potpisala Ugovor s Islamskom zajednicom u Hrvatskoj čime su uređeni odnosi na svim društvenim razinama, od odgoja i obrazovanja do kulture te dušobrižničke skrbi, posebice za vjernike pripadnike Oružanih snaga i policije u RH. Ugovorom je između ostalog uređeno dušobrižništvo i suradnja Islamske zajednice i OSRH o kojem bi skrbio imam kojega ovlasti Mešihat za dušobrižničku skrb u OS. On bi prema potrebama obavljao dušobrižništvo u Hrvatskoj vojsci za voj-

nike islamske vjere. Kako bi se što lakše provela primjena Ugovora, MORH je 2005. godine, u dogovoru s Islamskom zajednicom u Hrvatskoj izradio Protokol o dušobrižničkoj skrbi pripadnika OSRH islamske vjere koji je između ostalog omogućavao nazočnost imama dušobrižnika na svečanim prisegama i mogućnost susreta s ročnicima koji to zatraže, posebnu prehranu za vjernike tijekom ramazana (mjесeca posta) te mogućnost organizirana odlaska na molitvu petkom za časnike/ročnike koji to žele i kojima redovite obveze dopuštaju kao i neradni dani za dva najveća islamska vjerska blagdana (Kurban bajram i Ramazanski bajram).

Pripreme za odlazak u operaciju ISAF

Suradnja je posebno intenzivirana posljednjih nekoliko godina, zbog sve većeg broja hrvatskih vojnika koji sudjeluju u operaciji ISAF u Afganistanu te misiji UNDOF na Golanskoj visoravni i kako bi se oni što kvalitetnije i sveobuhvatnije pripremili i upoznali s vjerskim i kulturnim posebnostima te običajima zemlje u koju odlaze. Pripadnici misije u sklopu svojih priprema nazočili su predavanjima o islamu i posjetili Zagrebačku džamiju.

Iskustva pripadnika OSRH koji su se vratili iz misije ISAF istaknula su potrebu i važnost upoznavanja naših vojnika s afganistanskim običajima, plemenskim

Aziz ef. Hasanović s hrvatskim pripadnicima uoči odlaska u operaciju ISAF

mentalitetom i specifičnostima države. Prva skupina pripadnika OMLT-a u prosincu 2006. bila je u prvom službenom posjetu Zagrebačkoj džamiji gdje ih je primio zamjenik muftije i glavni koordinator Islamske zajednice u Hrvatskoj za suradnju s MORH-om Aziz ef. Hasanović koji je održao stručno predavanje i proveo naše vojnike kroz džamiju. Nakon tog prvog posjeta džamiji nastavljena je suradnja s Islamskom zajednicom te su pripadnici svih sastavnica koje se spremaju za odlazak u mirovnu operaciju u Afganistan u sklopu svojih priprema imali uz predavanja i posjet džamiji i njezinu molitvenom dijelu. S vremenom su uključeni i sudionici misije UNDOF i KFOR.

Prepoznati u međunarodnoj zajednici

Zahvaljujući upravo tako sveobuhvatnoj pripremi naši su vojnici, s iskrenim uvažavanjem posebnosti drugih, te cijeneći i poštjući narod kojem su približni u pomoć, prepoznati i u Afganistanu. Ovakav je način njihove pripreme i kod drugih nacija u misiji prepoznat kao iznimno vrijedan i koristan. Istaknuto je to i tijekom posjeta Islamskoj zajednici izaslanstva Afganistanske narodne armije (ANA) koju je predvodio pukovnik Moradi Assadulah, a u čijoj su pratinji bili uz hrvatske i američki časnici, u prosincu 2007., kada ih je primio pomoćnik muftije Aziz ef. Hasanović. U razgovoru su

U sklopu programa NATO obučne misije - Irak (NMTI) u Hrvatskoj je od svibnja do prosinca 2009. boravilo sedam pripadnika snaga sigurnosti Republike Irak koji su u Središtu za obuku pasa i vodiča u Dugom Selu bili na obuci pasa vodiča. Pripadnicima iračkih policajaca tijekom boravka u Hrvatskoj omogućeno je sve što je u skladu s njihovom religijom, kulturom i običajima, te mogućnost neradnog dana u petak i prijevoz u Zagrebačku džamiju na molitvu. Iznenadeni ovim pozitivnim odnosom i razumijevanjem različitosti, pripadnici iračkih snaga na kraju svog posjeta izrazili su zahvalnost hrvatskim Oružanim snagama na izvrsno provedenoj obuci i donaciji pasa i na mogućnostima što su ih imali za prakticiranje svojih vjerskih običaja.

Uspostava videolinka s Afganistonom tijekom predavanja u vojarni "Požega" za hrvatske i mađarske pripadnike mirovne operacije ISAF

iznesena dotadašnja iskustva suradnje, a posebno je naglašeno kako su pripadnici OSRH zbog takvog pristupa i odnosa prema domicilnom stanovništvu kao i poznavanju afganistske kulture, vjere i običaja prepoznatljivi među ostalim nacijama sudionicama mirovne misije. To je izazvalo pozornost i američkih i afganistskih dužnosnika i upravo je ovaj posjet bio priznanje i zahvala predavaču ef. Hasanoviću na trudu uloženom u pripremu naših vojnika, a ovaj pozitivan primjer potaknuo je osmišljavanje sličanog modela priprema i za pripadnike američke vojske koji sudjeluju u misiji. Dio njih je u sklopu združenog američko-hrvatskog kontingenta koji je odlazio u Afganistan u takvim pripremama već sudjelovao.

Suradnja na HVU "Petar Zrinski"

Pozitivan odjek suradnje OSRH s vjerskim zajednicama doveo je i do inicijative za uvođenjem predavanja predstavnika svih relevantnih vjerskih zajednica u obvezni nastavni program za sve razine školovanja hrvatskih dočasnika i časnika na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski". Ona su u studenom 2009. i započela u sklopu kolegija Vojna etika, a među predavačima su doc. dr. Aziz ef. Hasanović uime Islamske zajednice, rabin dr. Kotel Da Don uime Židovske vjerske zajednice Bet Israel, dr. Boris Gunjević uime Evangeličke crkve u RH te vojni kapelan mr. Žarko Relota uime Vojnog ordinarijata. ■

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Na Visokoj dočasničkoj školi, uključujući i ovaj naraštaj bilo je i 23 polaznika iz zemalja regije. Iako ne i jedina, međunarodna suradnja na području izobrazbe jedna je od bitnih karika u cijelokupnoj obrambenoj suradnji, ističu strani polaznici i slažu se kako zajedničko školovanje pridonosi boljem razumijevanju i kasnijoj suradnji

Zajedničko školovanje pridonosi boljem razumijevanju i suradnji

Uz teorijsku na ovoj razini ima i mnogo praktične nastave što su strani polaznici ocijenili jako dobrim

U radu i međusobnim odnosima prisutan je veliki profesionalizam. Nastavni plan i program u skladu je s NATO standardima što nam je svima a pogotovo zemljama koje još nisu članice NATO-a od iznimne koristi, kazao nam je nadnarednik Petko Vračar, prvi dočasnik satnije vojne policije u OS Crne Gore. Zajedno sa svojim kolegama iz Bosne i Hercegovine, Makedonije i Slovenije polaznik je Visoke dočasničke škole na kojoj se dočasnici školju za obnašanje najviših dočasničkih dužnosti u oružanim snagama svojih zemalja. S njim se slažu i ostali strani polaznici koji su nam u razgovoru iznijeli i brojne prednosti i dobre strane me-

Nadnarednik Petko Vračar, prvi dočasnik satnije Vojne policije u OS Crne Gore

dunarodne suradnje na području izobrazbe. Jedna od njih je i razmjena iskustva, mogućnost primjene stecenih znanja u procesima izobrazbe u svojim zemljama, sklapanje poznanstava i prijateljstava koja će biti od velike koristi u zajedničkom radu, bilo da je riječ o vojnim vježbama, međunarodim misijama ili

nekim drugim oblicima međunarodne suradnje. "Danas smo svi zajedno na školovanju a sutra ćemo biti u misijama," kazao je stožerni narednik Rade Jovanoski iz OS Republike Makedonije. Prvi je dočasnik rendžerske bojne u pukovniji za specijalna djelovanja, a peti polaznik iz OS Makedonije u ovoj školi. Uvje-

ren je da će nakon školovanja svi polaznici biti potpuno pripremljeni za obavljane viših dužnosti. Upravo ta njegova tvrdnja potvrda je da su nastavni planovi i programi dobro osmišljeni. Uz teorijsku na ovoj razini ima i mnogo praktične nastave što su ocijenili jako dobrim, jer kako je napomenuo stožerni narednik Davor Režek, prvi dočasnik Dočasničke škole OS Republike Slovenije, upravo je praktični rad jedan od imperativa dočasničkog poziva. Istaknuo je i da je u svim segmentima rada prisutan ljudski, profesionalan i stručan odnos što sve pridonosi boljem razumijevanju i suradnji. "Zajedničko školovanje pridonosi bo-

Stožerni narednik Davor Režek,
prvi dočasnik Dočasničke škole
OS Republike Slovenije

Nastavni plan i program u skladu je s NATO standardima što nam je svima a pogotovo zemljama koje još nisu članice NATO-a od iznimne koristi

**Stožerni narednik Rade Jovanoski,
prvi dočasnik rendžerske bojne u
pukovniji za specijalna djelovanja iz
OS Republike Makedonije**

ljem razumijevanju i kasnijoj suradnji. Kad budemo zajedno radili, neće nam trebati razdoblje za privikavanje."

Na školovanje su došli dobro pripremljeni, prethodnici su im prenijeli svoja iskustva a njihova se očekivanja kako

kažu i ostvaruju. Radi se dosta, ali nije se teško uklopiti, slažu se. Tijekom školovanja posjetit će i sve grane OSRH-a što im je prigoda da se iz prve ruke upoznaju sa strukturon i načinom funkcioniranja naše vojske. Svi su oni kolege, susreću se sa sličnim problemima u radu i svima je zajedničko da žele što je bolje moguće obavljati svoj posao.

Iako ne jedina, međunarodna suradnja na području izobrazbe jedna je od bitnih karika u cjelokupnoj obrambenoj suradnji među našim zemljama, ustvrdio je stožerni narednik Rade Jovanoski, a njegov kolega iz Crne Gore nadnarednik Petko Vračar, zaključio je kako je ovaj oblik suradnje "dobar kako za same polaznike i njihove oružane snage, tako i za zemlje u cijelini."

Na Visokoj dočasničkoj školi, uključujući i ovaj naraštaj bilo je i 23 polaznika iz zemalja regije. Najviše ih je, sedam, bilo iz OS Bosne i Hercegovine, šest polaznika je bilo iz Republike Slovenije, te po pet pripadnika OS Republike Makedonije i Republike Crne Gore. ■

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE

raspisuje

N A T J E Č A J

Za stipendiranje 60 studenata od 1. godine preddiplomskih studija, u statusu kadeta, za stjecanje akademskog naziva prvostupnika, od akademske godine 2012./2013. na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

1. Fakultet elektrotehnike i računarstva

- svi preddiplomski sveučilišni studiji

2. Fakultet strojarstva i brodogradnje

- svi preddiplomski sveučilišni studiji

3. Prirodoslovno-matematički fakultet

- svi preddiplomski sveučilišni studiji

4. Fakultet prometnih znanosti

- studij aeronautike-vojni piloti

5. Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije

- svi preddiplomski sveučilišni studiji

6. Građevinski fakultet

- svi preddiplomski sveučilišni studiji

7. Geodetski fakultet

- svi preddiplomski sveučilišni studiji

II. TEHNIČKOM VELEUČILIŠTU U ZAGREBU

- svi preddiplomski stručni studiji

III. SVEUČILIŠTU U SPLITU

1. Pomorski fakultet

- smjer Brodostrojarstvo

2. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje

Preddiplomski sveučilišni studiji:

- Elektrotehnika i informacijska tehnologija

- Strojarstvo

- Računarstvo

- Industrijsko inženjerstvo

Preddiplomski stručni studiji:

- Elektrotehnika

- Strojarstvo

- Računarstvo

3. Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

- svi preddiplomski sveučilišni i stručni studiji

4. Prirodoslovno-matematički fakultet

- svi preddiplomski sveučilišni studiji

5. Kemijsko-tehnološki fakultet

- sveučilišni preddiplomski studij kemijske tehnologije

- sveučilišni preddiplomski studij kemije

- stručni studij kemijske tehnologije

UVJETI:

- isključivo državljanstvo Republike Hrvatske

- rođen(a) 1992. godine ili poslije

- upisana 1. godina redovitog studija (u srpnju 2012.)

- ispunjavanje propisanih kriterija za kadeta na temelju psihologiskog ispitivanja i zdravstvenih pregleda

- zadovoljavanje sigurnosnih kriterija

Kandidati trebaju dostaviti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona

- presliku domovnice, rodnog lista, svjedodžbu četvrtog razreda srednje škole ili uvjerenje o pohađanju

- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak kod nadležnog suda, ne starije od 6 mjeseci

- potvrdu o upisanom 1. semestru na fakultetu navedenom u natječaju (dostavlja se nakon upisa na fakultet u srpnju 2012.)

Sve potrebne preslike dokumenata nije potrebno ovjeravati kod javnog bilježnika. Nakon završenog odabira kandidata dokumenti se ne vraćaju kandidatima koji nisu ispunili sve potrebne uvjete natječaja. Originalni dokumenti bit će traženi samo od kandidata nakon konačnog odabira.

Rok za podnošenje prijava je do 4. svibnja 2012.

Prijave se podnose odsjecima za poslove obrane u kojima se kandidati nalaze u evidenciji vojnih obveznika, odnosno po mjestu prebivališta za žene.

Informacije u svezi natječaja mogu se dobiti:

- u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane

- na infotelefonu Središnjice za

upravljanje osobljem 01/3784 636

www.morh.hr

L'ADROIT U OPERATIVNOJ SLUŽBI FRANCUSKE MORNARICE

Francuska ratna mornarica 19. ožujka je službeno primila u operativnu službu prvi odobalni ophodni brod L'adroit porodice Gowind. Brod je u potpunosti razvijen te izgrađen vlastitim sredstavima francuskog vojno-brodograđevnog konzorcija DCNS.

Kako je plovilo L'adroit ujedno i demonstrator, kako za konzorcij DCNS tako i za francusku mornaricu koja će ga rabiti u iduće tri godine, u gradnji i opremanju su primjenjene najmoderne radne metode i organizacijske tehnike koje su omogućile da se u roku od 20 mjeseci od prvog rezanja čelika i profila preda u potpunosti opremljeno plovilo.

Istisnine oko 1100 t, L'adroit sadrži čitav niz inovativnih projektnih značajki koje uključuju integriranu strukturu jarbola, kružni (360°) zapovjedni most, krmenu rampu namijenjenu brzom (manje od pet minuta) porinuću i povratku RIB plovila, sredstva namijenjena rukovanju besposadnih letjelica i površinskih plovila te brodski sustav koji se temelji na DCNS-ovom sustavu Polaris-Matrics.

M. PTIĆ GRŽELJ

SPOJENE PRVE SEKCIJE NOSAČA QUEEN ELIZABETH

Gradnja prvog od dva nosača zrakoplova nove klase Queen Elizabeth namijenjenih britanskoj Kraljevskoj ratnoj mornarici 9. travnja došla je do nove faze. U brodogradilištu Govan Shipyard tvrtke BAE Systems dva masivna dijela trupa spojena su zavarivanjem u jednu cjelinu. Za to je bilo potrebno pažljivo transportirati jedan dio trupa, mase oko 4000 t čitavom flotom od 132 daljinski upravljenih transportera. Nakon dva sata transporta, navedena sekcija pažljivo je poravnana s krmenim sekcijskim trupom s kojom čine ukupnu cjelinu krmenog dijela nosača zrakoplova. Nakon spajanja sekcija, ponovno će započeti daljnji radovi na opremanju koji uključuju postavljanje 12 000 cijevi i oko 10 000 kilometara kablova.

Smještajem glavnih pogonskih motora u strojarnicu te pripremu medicinskog područja modul će težiti više od 11 000 t, bit će visine više od 23 m, duljine 86 m te širine 40 m. Očekuje se da će navedeni modul biti u jesen transportiran u suhi dok brodogradilišta Rosyth gdje se će se sklapati s ostalim sekcijama i modulima. U brodogradilištu Govan, nastavljaju se radovi na središnjoj sekcijskoj trupu drugog nosača

zrakoplova, HMS Prince of Wales. Novi nosači zrakoplova bit će najveći brodovi u floti britanske ratne mornarice i imat će ključnu ulogu što se tiče suvremenih ekspedičijskih sposobnosti. Standardna istisnina bit će im 65 000 tona, duljina 284 m, širina na vodnoj liniji 39 m, a najširi dio palube 73 m, uz gaz 9 m. Maksimalna brzina brodova projicirana je na 28 čvorova, a najveći doplov bit će 10 000 nautičkih milja. Procjenjuje se da će posada imati 600 članova. Inicijalna ciljana vrijednost obaju nosača zrakoplova bila bi 3,9 milijardi britanskih funti, a za potrebe gradnje nosača stvoreni je savez ACA (Aircraft Carrier Alliance), koji uključuje tvrtke Babcock, BAE Systems, KBR, Thales i VT Group. U skladu s predviđenim rokovima, novi nosači zrakoplova uči će u operativnu službu između 2014. i 2016.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Turkish Aerospace Industries

INDONEZIJA NABVLJA NOVE PODMORNICE

Južnokorejska brodograđevna korporacija Daewoo International, odnosno tvrtke Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering (DSME) osvojila je ugovor vrijedan 1,1 milijarde dolara za gradnju triju konvencionalnih podmornica Type 209 namijenjene potrebama indonezijske ratne mornarice. Uz navedeni projekt kao mogući dobavljači novih podmornica natjecali su se francuski, njemački, turski te ruski projekti podmornica.

Gradnja prvih dviju jedinica odvijat će se u jednom od DSME-ovih brodogradilišta u Južnoj Koreji gdje će za čitavo vrijeme gradnje biti indonezijski stručnjaci iz različitih ali i bliskih područja brodo-

gradevne i prateće industrije kako bi stekli znanja i vještine potrebne za gradnju treće podmornice u vlastitom brodogradilištu. Očekuje se kako će gradnju prve podmornice pratiti 30 dok bi drugu trebalo pratiti 130 spomenutih stručnjaka. Gradnju treće, odnosno posljednje podmornice nadgledat će stručnjaci DSME-a.

Dostava prvih dviju podmornica očekuje se u postojećim terminskim planovima tijekom 2014. odnosno 2015. Dostava treće podmornice, trenutačno je ciljana za 2017., iako se očekuju kašnjenja, s obzirom na to da će spomenuta gradnja biti prvi pokušaj gradnje podmornice u domaćem brodogradilištu. Bez obzira na

terminski ishod gradnje treće podmornice, indonezijska mornarica dobiva značajnu prednost u gradnji daljnjih jedinica postojeće klase ili nove klase podmornica te samodostatno održavanje i remont, neovisno o vanjskim faktorima.

Industrijske izvore ne čudi odluka o odabiru baš ove klase konvencionalnih podmornica jer je ukupno izgrađeno 57 podmornica Type 209 za 11 različitih ratnih mornarica diljem svijeta čime je projekt ove inačice dizelsko-električnih podmornica proglašen najuspješnijim nakon II. svjetskog rata.

M. PTIĆ GRŽELJ

BESPOSADNI SUSTAV Anka-A

Turski proizvođač zrakoplovne tehnike Turkish Aerospace Industries objavio je da je započeo pregovore s turskim ministarstvom obrane oko prodaje novih besposadnih sustava za potrebe Turskog ratnog zrakoplovstva. Radi se o besposadnom sustavu Anka-A, čiji razvoj predvodi Turkish Aerospace Industries u suradnji s drugim turskim tvrtkama poput Tusas Engine Industries, Aselsan i Savronik. Predstavnici Turkish Aerospace Industriesa navode da se pregovara o prodaji 10 sustava Anka-A, a svaki pojedini sustav čine tri besposadne letjelice te zemaljska kontrolna postaja opremljena s datalinkom, terenskim videoterminalima, sustavom za upravljanje letjelicom te sustavima za pohranu i obradu dobivenih podataka. Ako se ugovor sklopi, Turkish Aerospace Industries je spreman dostaviti svih deset sustava u kratkom roku.

Anka-A je MALE (Medium Altitude Long Endurance) srednji taktički besposadni sustav koji ima i oznaku TIHA-A, i dio je male obitelji besposadnih sustava koji još čini i letjelica Anka-B (TiHA-B) razvija se u smjeru borbenog besposadnog sustava. Sustav Anka-A primarno je dizajniran kao ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance) platforma za zadaće izviđanja iz zraka te označavanja i praćenja zemaljskih ciljeva. Za te zadaće Anka-A nosi paket elektrooptičkih senzora koji čine EO/FLIR/LRF/LDS (Electro-optic/Forward Looking Infrared/Laser Range Finder/Laser Designator i Spotter Camera), te SAR (Synthetic Aperture Radar) radar. Maksimalna težina letjelice na polijetanju jest 1600 kg od čega je 250 kg senzorski paket opreme. Dužina letjelice je osam m, raspon krila 17,3 m, dok je visina 3,4 m. Autonomija boravka u zraku je do 24 sata, uz vrhunac leta od 9150 m, maksimalni dolet je 4896 km a borbeni radius djelovanja je do 200 km. Maksimalna brzina koju Anka-A može postići je 217 km/h, dok krstareća brzina iznosi 204 km/h. Pogonski blok čini motor Thielert Centurion 2.0, a u skoroj budućnosti kane ga zamijeniti domaćim turboprop motorom koji razvija turska tvrtka Tusas Engine Industries.

I. SKENDEROVIC

ALBANSKI COUGARI

Eurocopter je objavio da je u Francuskoj uspješno obavio seriju probnih letova srednjih taktičkih transportnih helikoptera AS532AL Cougar, prije njihove dostave naručitelju, odnosno Albanskim oružanim snagama. Albanija je krajem prosinca 2009. sklopila ugovor s Eurocopterom kojim je naručeno ukupno šest helikoptera AS532AL Cougar, za cijenu od 78,6 milijuna eura, u što je uključena dostava i veće količine potrošnog materijala, zamjenskih dijelova, servisne dokumentacije i alata.

Šest novonabavljenih albanskih Cougara u ratnom zrakoplovstvu koristit će se za klasične taktičke zadaće prijevoza/evakuacije ljudstva i razne opreme, kako u vojne tako i u civilne svrhe. U svom transportnom prostoru Cougar mogu ponijeti do 25 vojnika s opremom, ili do šest nosila s ozljedениma i pratećim medicinskim osobljem. Helikopter AS532AL

Foto: Eurocopter

Cougar može biti i naoružan, odnosno u tureli ispod nosne sekcije te na bočnim vanjskim nosačima može nositi top kalibra 20 mm, kontejnere sa strojnicama raznog kalibra, te nevodena raketna zrna kalibra 68 mm.

I. SKENDEROVIC

PROJEKT NOVOG KINESKOG DESANTNOG BRODA

Kineska korporacija China Shipbuilding Corporation (CSC) otkrila je projekt novog desantnog broda - nosača helikoptera (Landing Helicopter Dock - LHD)

Type 081, istisnine oko 20.000 tona koji razvija za potrebe kineske ratne mornarice. Iako službeno nije objavljeno kada bi započela gradnja prvog broda u klasi, postoje naznake u medijima kako se planira gradnja šest desantnih brodova Type 071, od kojih je prvi porinut u prosincu 2006. te tri desantna plovila Type 081. Jednako tako, azijski medijski izvori navode kako bi se moglo graditi i do osam desantnih brodova Type 071.

Type 071 omogućava smještaj za 120 članova posade te 500 do 800 vojnika s

prostorom u trupu namijenjenom 15 do 20 oklopnih vozila, četiri desantna plovila na zračnim jastucima - lebdjelice i dva desantna broda smještena na bočnim sohamama. Helikopterska paluba ima mogućnost primanja četiri do šest helikoptera Z-9 dok bi u potpunosti ravna paluba Type 081 mogla primiti veći broj letjelica. Očekuje se da će nova klasa desantnih brodova omogućiti smještaj za oko 500 vojnika uz posadu kako bi se dobilo više prostora za helikopterske hangare.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: USAF

sposoban je za praćenje protivničkog balističkog sustava u više faza, od njegova lansiranja do terminalne, tako da se na jednom zapovjednom mjestu ujedinjuju i prikazuju svi dobiveni podaci s različitih obrambenih sustava i potom olakšava dočenje odluke s kojim će sustavom biti najučinkovitije izvedena obrana.

I. SKENDEROVIC

ŠIRENJE C2BMC MREŽE

Pošto je u prosincu prošle godine američko ministarstvo obrane sklopilo ugovor s tvrtkom Lockheed Martin, isti ugovor tijekom ožujka sklopljen je i s tvrtkom Northrop Grumman. Riječ je o ugovorima kojima je naručena potrebna informatička i komunikacijska oprema, te softver i inženjerska ekspertiza potrebnih za daljnje širenje i integriranje C2BMC-a (Command and Control, Battle Management, and Communications) u mrežu postojeće američke protuzračne obrane. C2BMC je koncept zapovjed-

no-operativnog središta koji je razvila tvrtka Lockheed Martin na zahtjev američke obrambene agencije MDA (Missile Defense Agency) s temeljnim ciljem obrane od protivničkih balističkih projektila.

Uloga C2BMC sustava je "uvodenje sustava/reda" odnosno integriranje i koordiniranje više postojećih obrambenih sustava, poput Aegis BMD, GMD (Ground based Midcourse Defense), Patriot te THAAD (Terminal High Altitude Area Defense). Tako integrirani C2BMC sustav

Vijesti,
aktualnosti,
zanimljivosti
iz policijskog rada
čitajte na:

www.mup.hr

Nekonvencionalne forme brodskih trupova, po svemu sudeći će već u bliskoj budućnosti osvajati sve veći udio na tržištu, kako na vojnom tako i na civilnom. Ipak, trenutačno je primjena nekonvencionalnih formi ograničena na gabaritno manja plovila

NEKONVENCIONALNE BRODSKE FORME SUVRIMENIH BORBENIH POVRŠINSKIH PLOVILA

SWATH (Small Waterplane Area Twin Hull) plovila počela su se graditi prvo kao tehnološki demonstratori za američku ratnu mornaricu (T-AGOS) i japansku ratnu mornaricu. Japanci su za svoju mornaricu u brodogradilištu Mitsui izgradili nadzorno-spasilački brod Hibiki. U Njemačkoj se isprofilirala tvrtka Abeking+Rasmussen (A&R) kao vodeća europska i jedna od najvažnijih svjetskih tvrtki na tom području. Vjerojatno najpoznatiji SWATH brod je američki FSF-1 "Sea Fighter", izgrađen u brodogradilištu Nicgols Bros u Free-lандu. Njegov deplasman iznosi 1100 tona, duljina 79,9, širina 21,9, s gazom od 3,5 m. U njega je instaliran CODAG

pogon. Dvije plinske turbine i dva dizelska motora pogone ga do maksimalne brzine od 55 čv. Za razliku od američkih konkurenata, njemačka A&R kompanija uglavnom se orijentirala na izgradnju SWATH plovila za civilnu namjenu. Svakako treba naglasiti da postoji vrlo velik broj SWATH izvedenica. Jedna od svakako najpopularnijih nekonvencionalnih formi brodskog trupa je tzv. SES forma. Pod akronimom SES (Surface Effect Ship) krije se križanac klasičnog deplasmanskog katamarana i plovila na zračnom jastuku. Prednosti ovako koncipirane brodske forme su mogućnost operativnog djelovanja brzinama većim od 40 čv (FN >1.0), reducirana

podvodna zamjetljivost, pojačana otpornost na podvodne eksplozije, stabilnost platforme, mali gaz, niska silueta i velika površina platforme za smještaj borbenih sustava. Nedostatak im je gubitak brzine na valovitom moru, mnogo manje amfibijske sposobnosti u odnosu na klasične hovercrafte, mnogo veći proizvodni i troškovi održavanja. Ovakva su plovila zastupljena u mnogim mornaricama: francuski AGNES-200, izgrađen još 1992. najveće je takvo plovilo s 250 t deplasmana. Tu je i njemački MEKAT Corsair koji gradi konzorcij Blohm +Voss te norveški minolovac klase Oksøy i brzi napadni brod klase Skjold. Zanimljivo je da je svojedobno i RM

Brod SWATH forme trupa FSF-1 Sea Fighter

SSSR-a za svoje potrebe počeo razvijati nekonvencionalnu brodsku formu u kombinaciji SES i hidrofolne tehnologije na raketnim korvetama projekta 1239 Sivuč. Izgrađene su dvije plovne jedinice tog tipa koje su i danas u flotnom sastavu Crnomorske flote pod kodnim oznakama 615 Bora i 616 Samun. Uz iznimno bogato i snažno naoružanje sposobni su postići maksimalnu brzinu od čak 53 čv. Švedska ratna mornarica također je izgradila stealth SES projekt pod imenom Smyge.

Koji je od predstavljenih koncepcija brodskih formi bolji, teško je reći. Međutim, postoje egzaktne matematičke metode, koje nas precizno mogu uputiti na prednosti ili nedostatke nekih nekonvencionalnih formi brodskog trupa u odnosu na klasični deplasmanski jednotrupni brod. Formula:

Širina = duljina preko svega $2/3 + 1$ daje nam odnos širine nekonvencionalne brodske forme u odnosu na jednotrupo plovilo iste duljine. Velika širina brodskog trupa nudi mnoge prednosti od veće stabilnosti platforme, mogućnosti smještaja većih i težih borbenih sustava, unutrašnjeg prostora za transport tehnike i ljudstva, znatno povećane helikopterske sposobnosti itd. Uz povećanu širinu i uz kombinaciju s vodomlaznom propulzijom, nekonvencionalne brodske forme odlikuju se iznimno dobrim manevarskim sposobnostima. Ograničenje uporabe katamaranskih formi očituje se u nemogućnosti njihova djelovanja u relativno ili slabo zaštićenim akvatorijima, u područjima u kojima zbog klimatskih okolnosti mogu biti izloženi snažnim naletima bočnog vjetra i lateralnim akceleracijama. Također kao određeni limitator njihovoj operativnoj uporabi može se pojaviti i problem čvrstoće poprečne konstrukcije.

Pomorstvene osobine

Upravo zbog toga na novim nekonvencionalnim konstrukcijama dodaje se tzv. centralni probijač (zapravo razbijajući) valova. Upravo specifičnosti dviju američkih inačica LCS broda (LCS-1; poludeplasmanski monotrup i LCS-2

trimaran) nude vrlo fascinantan uvid u međusobno mjerljive prednosti i nedostatke dviju konstruktorskih filozofija. Glavna razlika između dviju formi brodskog trupa ogleda se u tome što trimaranska forma nudi znano povećanje raspoloživog unutrašnjeg volumena i slobodno iskoristive površine palube i nadgrađa u odnosu na jednotrupnu klasičnu izvedbu. Unatoč činjenici da trimaranska inačica ima veću širinu (mjereno preko svega), ova višetrupna izvedenica nudi znatno nižu otpornost od jednotrupnog LCS-a, ponajprije zbog, uvjetno rečeno, relativno "nježne" konstrukcije trupa. Višetrupni dizajn također nudi i bolju stabilnost trupa sa znatnom pričuvom uzgona u vanjskim trupovima, što posebno dolazi do izra-

žaja pri dubljem gazu broda i njegovim oštrijim manevrima. Ostale ključne razlike uključuju golemu sletnu trimaransku platformu, veću visinu sletne palube i zapovjednog mosta od razine mora što bitno utječe na optičku vidljivost i smanjeno zalijevanje paluba. Materijal uporabljen za konstrukciju dviju LCS inačica je vrlo važna stavka u analizi prednosti i nedostataka između klasične i nekonvencionalne forme trupova. Aluminijска konstrukcija trimarana uspjela je ostvariti znatne uštede na težini konstrukcije i krajnjem deplasmanu koji se ni izdaleka ne bi mogao postići da se brod gradio od čelika. Proračuni dokazuju da bi konačni deplasman LCS-2 Indenpence bio gotovo dvostruko veći da je njegov trup bio građen od čelika.

Brod USNS Effective (T-AGOS-21)

Katamaranske forme nude i znatno povećanje ekonomičnosti održavanja u odnosu na monotrupne plovne jedinice. Uz to, gotovo po pravilu, katamarani i trimarani mogu ponuditi i znatno veće brzine, manju težinu, manji stupanj zamjetljivosti, ali i bolje pomorske sposobnosti od klasičnih brodskih izvedbi. Tako npr. SES platforme poput norveškog Skjolda još uvijek zadržavaju sposobnost plovidbe brzinom od 45 čv pri stanju mora 3 (SS3).

Iz analize pomorskih osobina (uz pomoć softvera koji je razvila norveška tvrtka VERES), razvidno je da je tzv. Motion Sickness Incidence (pojednostavljeno rečeno, mjerjenje neugodnosti pri različitim oblicima kretanja broda po teškom moru i koji se uglavnom odnosi na mjerjenje vertikalnih akceleracija u brodskim putničkim i stambenim prostorima) tek malo (zapravo marginalno) povoljniji kod jednotrupne nego kod trimaranske platforme, uglavnom zbog veće duljine vodene crte. Međutim, kad se uzme u razmatranje analiza bočnih (lateralnih)

Švedski brod Smyge

akceleracija, sve poprima sasvim drugačiji prizvuk. Trimaranski stupanj operativnosti pri takvim akceleracijama je veći od 80% u odnosu od tek skromnih 54% koliko su postigle jednotrupne deplasmanske forme. Iz te analize je vidljivo da zbog spomenute "nježnije" građe, nekonvencionalne višetrupne forme pokazuju veću osjetljivost na pojave tzv. valjanja broda u odnosu na monotrupnu formu.

Brze jednotrupne deplasmanske platforme, katamarani i trimarani u stanju su jedino reducirati veličinu vertikalne akceleracije i to smanjivanjem vlastite brzine ili mijenjanjem smjera plovidbe. Za razliku od njih, SWATH platforme i pod takvim okolnostima mogu se koristiti brzinama koje su bliske njihovoj maksimalnoj brzini, bez znatnijeg narušavanja udobnosti njihovih posada. To je moguće zbog jednostavnog tehničkog razloga, jer je površina koja je izložena djelovanju valova koji uzrokuju posrtanje i valjanje broda iznimno malena, pa su i kutovi (amplitude) posrtanja i bočnog naginjaњa daleko manji. Stručne studije koje je provela tvrtka Abeking&Rasmussen (A&R) za potrebe njemačkog RM-a, dokazuju da se sigurnosni limit uporabe potencijalnog izvanobalnog SWATH

ophodnog broda sa stanja mora 4-5 (SS 4-5) i valova visine od 1,5 do 2 m (koliko su ograničenja za jednotrupnu formu iste duljine) bez ikakvih problema povećava na stanje mora 9-10 (SS 9-10) i valove visine 7-9 metara.

Vojna uloga nekonvencionalnih brodskih formi

Gotovo sve do sada nabrojene nekonvencionalne forme plovila našle su svoju vojnu primjenu u tehnički najnaprednijim mornaricama svijeta. Njihova podjela po funkcionalno-operativnoj prirodi

SWATH platforme nude iznimne pomorske (sea-keeping) performance, čak i pri vrlo lošem stanju mora. Njemačka tvrtka Abeking&Rasmussen (A&R) je jedan od svjetskih lidera u primjeni SWATH tehnologija, kako u konstrukciji tako i u građevinskoj ekspertizi. Treba reći da je riječ o A&R SWATH plovilu duljine 25 m, te o graničnom ophodnom brodu BP-22 Neusterlitz iz sastava njemačkog RM-a, duljine 48,9 m. Vertikalna akceleracija uzrokvana uzdizanjem i posrtanjem brodskog trupa na velikim valovima, glavni su i dominantan izvor nelagode, odnosno laički rečeno "morske bolesti".

njihovih sadašnjih i potencijalno budućih zadaća izgledala bi otprilike ovako:

Litoralno ratovanje i obalni nadzor (LCS-2; FSF-1, Skjold, Tip 022 Houbei, Projekt 1239 Sivuč); Potpora združenim amfibijskim operacijama (JHSV/HSV-2, PASCAT); Minsko/protuminsko ratovanje (Oksøy, LCS-2)

Budućnost

Njemački projekt MEKO T-450X (svojedobno poznat i predstavljen 2009. kao HTX-3000) mogao bi predstavljati sljedeću generaciju u razvoju nekonvencionalnih formi brodskog trupa. Ovaj eksperimentalni projekt trimaranske brodske forme prema projektnim deklaracijama trebao bi biti dugačak 122 m, a širok čak 28,6 m. Njegov deplasman bi se zavisno od primjenjenih konstrukcijskih materijala i ugrađene opreme, trebao kretati u rasponu od 3600 do 4500 tona. Prema zamisli njegovih konstruktora, propulzija bi se zasnivala na ugradnji visokotemperaturne supravodljive (HTS – High Temperature Superconductor) motorne tehnologije, koja između ostalog uključuje četiri duboko uronjiva vodomlazna propulzora koji bi ovom trimaranu divu trebali osigurati maksimalnu brzinu od 32 čvora. Njegova sletna paluba smještena je ispred zapovjednog mosta, što u velikoj mjeri dokazuje tvrdnje konstruktora da će pojave zalijevanja palube i ostale turbulencije biti svedene na najmanju moguću mjeru. Uz mogućnost intenzivne i široke primjene senzorske i oružne opreme, usporedno uz ekstenzivnu uporabu besposadnih letjelica i plovila, ovaj njemački koncept nudi dobar temelj i putokaz konstruktorima u kojem bi se smjeru mogao nastaviti razvoj nekonvencionalnih brodskih formi, barem u sljedećih 20–30 godina. Osim toga, treba spomenuti da osim dosad spomenutih hibrida brodskih formi postoji i čitav niz drugih eksperimentalnih brodskih formi koje se ispituju diljem svijeta. Njihovo tehničko opisivanje bi znatno premašilo gabarite ovog članka pa ćemo samo spomenuti one najvažnije. Tu su prije svega zračno-

kavitacijske forme, zatim tzv. HYSWAS hibridi (Hybrid Small Waterplane Area Single Hulls) te WIG (Wing-in –Ground) hibridi (kombinacija plovila i letjelice).

Treba podsjetiti da Austal ima razvijen koncept katamarana duljine iznad 200 m i deplasmana većeg od 6000 t, sposobnog za plovidbu maksimalnom brzinom od 35 čv i koji će pri stanju mora 8 (SS8) moći ploviti brzinom od 25 čv. U Austalu sumnjaju da su za sada moguće gabaritno veće konstrukcije nekonvencionalnih brodskih formi zbog određenih limitirajućih čimbenika, ponajprije zbog današnjih sustava propulzije.

Što se tiče SES nekonvencionalnih formi, i tu su se trenutačno "rubne tehnologije" pokazale kao limitirajući čimbenik. Kod 100 m dugačkog broda, posrtanje za samo 1° uzrokuje uzdizanje krajnjih dijelova pramca ili krme iz vode otprilike 870 mm. Međutim, na nekonvencionalnoj SES platformi od 200 m, posrtanja od 1° uzrokuje uzdizanje krme ili pramca za više od dvostrukе veličine, odnosno veće od 1800 mm. Fleksibilno produljivi rubni "pokrivači" trupa morali bi ostati uronjeni čitavo vrijeme dok se zbog održivosti plovidbe stvara zračni potisak ispod platforme. Konstrukcija

Nekonvencionalne forme brodskih trupova, po svemu sudeći će već u bliskoj budućnosti osvajati sve veći udio na tržištu, kako na onom vojnom tako i na civilnom. Ipak, trenutačno je primjena nekonvencionalnih formi ograničena na gabaritno manja plovila kao što su brzi napadni brodovi, protuminski ili ophodni brodovi (u vojnom području) ili pak kao plovila za potrebe lučke pilotaze i druge slične namjene. Austal i General Dynamics pokazali su da je moguće napraviti operativno uporabljiv ratni brod poput trimaranata LCS-2.

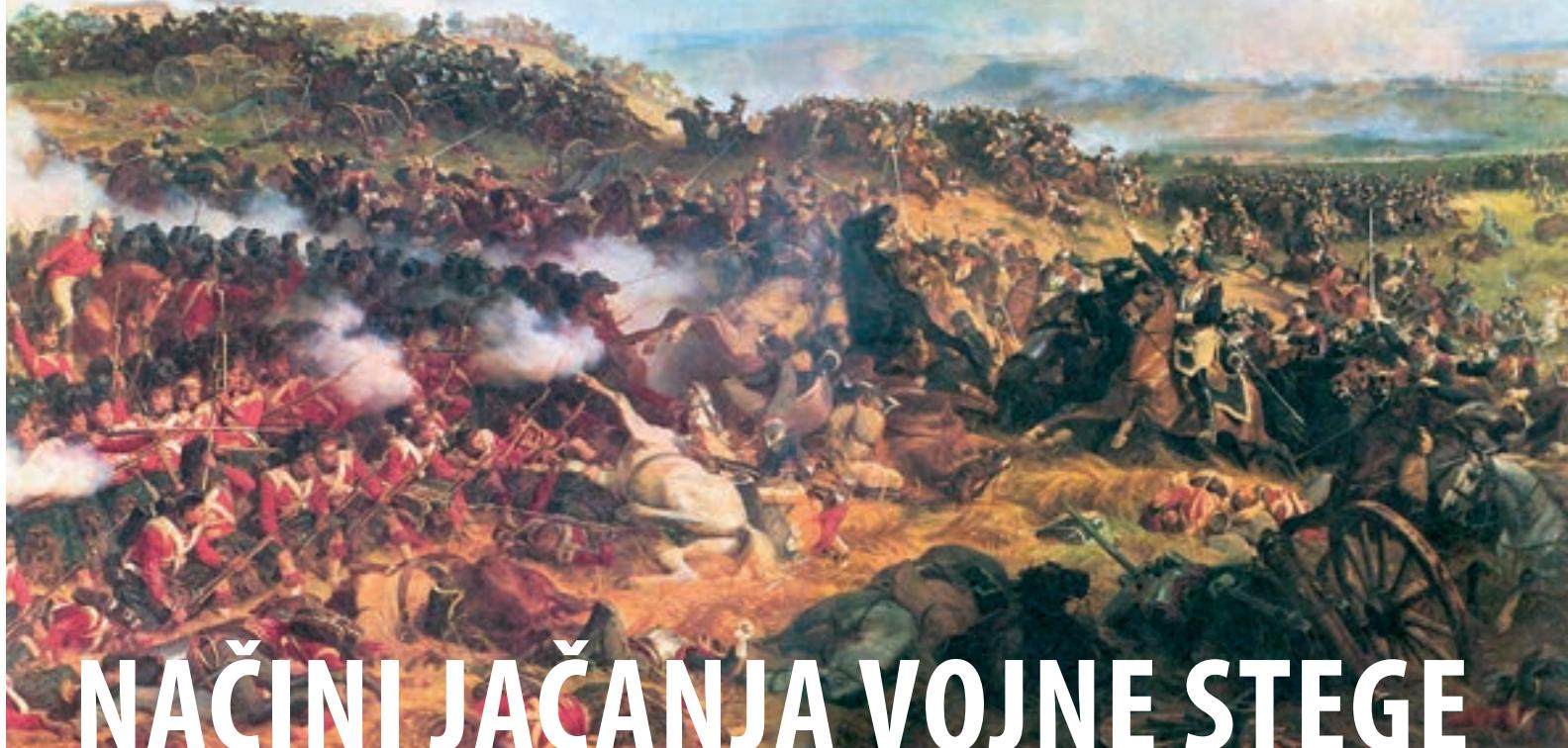
takvog fleksibilnog bočnog "pokrivača" dvostrukе duljine mogla bi postati glavni tehničko-konstruktivni problem i kočnica u razvoju ovakvih nekonvencionalnih formi borbenih platformi. Trenutačno, američki Ured za mornarička istraživanja (US Office of Naval Research) razvija tzv. SES T-Craft u suradnji s tri kompanije: Umoe Mandal, Alion i Textron Marine. Riječ je o SES projektu sposobnom za prekoceansku plovidbu i minimalan doplov od 2500 Nm, brzinom ne manjom od 20 čv pri stanju mora 5 (SS5) ili alternativno, sposobnog da pri stanju mora 4 (SS4) prepolovi 500

Nm brzinom od 40 čv. Također se zahtjeva da spomenuto plovilo ima ugrađene uvlačive "pokrivače" ispod glavnog trupa koji bi mu omogućili ostvarivanje efekta zračnog jastuka te ga zapravo prema potrebi pretvorili u hovercraft koji bi iz vode mogao bez problema izlaziti na odgovarajuću plažu i obalu.

Što se tiče široko rasprostranjene uporabe aluminija i njegovih legura u izradi nekonvencionalnih formi trupova borbenih platformi, izgleda da su i tu dosegnuti gornji limiti. Nesumnjivo je da aluminij i njegove moderne razvijene legure imaju znatno poboljšanu čvrstoću i žilavost, ali one su još uvek znatno manje od vrijednosti koje nude čelici. Ušteda na težini, neoboriv je argument koji je na strani aluminija. Međutim, aluminij ima i jedan golem nedostatak koji je nezaobilazan u razmatranjima tehničkih karakteristika borbene platforme. Riječ je o temperaturi taljenja i vrlo neugodnim karakteristikama požara na aluminiju i njegovim slitinama. Ozbiljne požare na takvim brodovima bilo bi teško pogasiti u realnim uvjetima. Upravo je to glavni razlog zbog kojeg je uporaba aluminija ipak, uza sve njegove prednosti, ograničena u konstrukciji borbenih platformi. ■

Američki eksperimentalni stealth brod Sea Shadow

NAČINI JAČANJA VOJNE STEGE KROZ POVIJEST

S vojnog aspekta, početak razvijenog feudalizma poklopio se s križarskim ratovima, koji su potvrdili nadmoć teško oklopjenog konjaništva na bojištu, no tijekom križarskih ratova uočene su moguće katastrofalne posljedice nedostatka vojne stege u viteškim redovima

Novonastale države romansko-germanskih naroda stvarale su iznimno različite, sebi svojstvene, vojne strukture, na što je glavni utjecaj imala njihova društvena i ratnička tradicija, socijalna struktura i uređenje društva, te u manjoj mjeri vanjski utjecaji drugih naroda. Jedino što im je donekle zajedničko jest razdoblje u kojem su stvorene, te sličnosti u naoružanju i načinu uporabe vojske. Društveno i vojno uređenje tih naroda nije se moglo održati na jednakom stupnju kao prije Velike seobe naroda, kada su među svojim kneževima birali vojskovođu samo za ratne pohode. Sada su bili praktično stalno u stanju ratne opasnosti, pa im je i vojskovođa bio stalno potreban.

Stalni vojskovođe ubrzo se pretvaraju i u mirnodopske vladare i postaju monarsi - kraljevi. Iz kraljeve pravnice i redova rodovskih starješina postupno se razvija plemstvo, koje se ubrzano bogati na račun članova svog roda i stvara se prva značajnija socijalna stratifikacija germanskog društva. Područja naseljena germanskim plemenima ubrzo postaju države sa sve razvijenijom feudalnom društvenom strukturon.

Osnovni je problem vojne stege u ovom razdoblju slab odaziv vojnih obveznika na vojnu službu, pa u ranom srednjem vijeku prvi pisani zakoni romansko-germanskih država predviđaju kazne za neodazivanje vojnom pozivu. One su obično novčane, ali je

zakonik Langobarda uz novčanu kaznu za neodazivanje pozivu u vojnu službu predviđao i smrtnu kaznu za bijeg iz borbe. Karolingi su neodazivanje vojnom pozivu u slučaju neposredne ratne opasnosti kažnjavali vješanjem.

U razvijenom feudalizmu, kada je praktično nestalo jedinstvene države i njezine vojne sile, a država se gradila na vlasti feudalaca, vojna stega primjenjivala se u blažem obliku prema plemićima (vitezovima), a vrlo radikalno prema njihovim pratiteljima i vojnicima nižeg socijalnog statusa. Naime, do kraja XI. stoljeća proces feudalizacije bio je uglavnom dovršen u zapadnoj i velikom dijelu središnje Europe, nakon čega je uslijedilo razdoblje razvijenog feudaliz-

ma, koje je trajalo praktično do kraja XV. stoljeća, kada ga zamjenjuje tzv. kasno ili zrelo feudalno doba. U ovom razdoblju formira se i posebni ratnički stalež vitezova, koji je bio manje imućan od najviše vlastele, ali dovoljno bogat nabaviti iznimno skupu ratnu opremu, naoružanje i konja. Obično su vitezovi bili usko povezani s aristokratskim krugovima i činili su dio plemstva neke zemlje, a prema visokoj vlasteli (vrlo često i neposredno prema kraljevima) bili su u vazalnom odnosu.

Teško konjaništvo (vitezovi) koji su u to vrijeme dominirali bojišnicom, bili su prije svega individualni borci željni osobne slave (koja je nerijetko donosila i opipljiva materijalna dobra), zbog čega je i njihova taktika ratovanja bila prilagođena tom individualizmu. Naime, postrojavanje svih vitezova u prvu borbenu crtu bio je njihov najčešći borbeni postroj, jer su se istodobno svi vitezovi (inače uvijek željni slave) mogli angažirati u bitki. Iz istog razloga vitezovi su vrlo rado primjenjivali još jedan borbeni postroj (ako se uopće tako može i zvati) - roj, bolje rečeno rasipani postroj bez ikakve formacije ili linije u kojem su se praktično svi vitezovi borili individualno i do izražaja je dolazila njihova pojedinačna borbena vrijednost i umijeće.

Srednjovjekovne kazne

No, ako se može konstatirati da su stegovne mjere prema vitezovima i drugim pripadnicima povlaštena sloja bile relativno blage (ako su uopće i primjenjivane) prema njihovim slugama i vojnicima nižeg staleža bile su izrazito radikalne, te se nisu u većoj mjeri razlikovale od uobičajenih metoda kažnjavanja u srednjem vijeku. Naime, feudalno pravo nije poznavalo posebne vojne kazne, a opće kazne bile su predviđene važećim krivičnim zakonnicima tog vremena, pri čemu je temeljna karakteristika kaznenog sustava bila okrutnost i odmazda sa svrhom zastrašivanja. Smrtna kazna izricana je i za relativno male prijestupe, a metodi njezina izvršavanja bili su iznimno raznovrsni, međutim svih su imali jednu zajedničku osobinu -

Početkom VII. stoljeća plemstvo postaje izuzetno moćno i posjeduje svoje privatne vojske utemeljene na zemljoposjedničkim odnosima i vazalstvu nižih socijalnih slojeva prema zemljoposjedniku - feudalcu. Tako strukturirana vazalna vojska grupira se oko svojih feudalnih gospodara (seniora) pa nekih taktičkih postrojbi praktično ne može biti, zbog čega nije moguće formirati niti složenije borbene postroje. Stajaće vojske (isključivo najamničkog karaktera) koje se u slučaju potrebe koriste za brze i manje akcije imaju samo vladari i krupni feudalci (ovi uglavnom za zaštitu svojih utvrđenih dvoraca), jer se raštrkani feudalni vojni obveznici dosta teško i dugo vremena priključuju za ratovanje.

nanošenje što većeg bola osuđeniku, uz što dulju agoniju umiranja.

Nova potreba jačanja vojne stege

U formacijama slobodnih najamnika, koji se početkom XVI. stoljeća javljaju kao najučinkovitiji oblik vojne organizacije, učvršćivanje vojne stege postaje prioritetno pitanje zbog nužnosti osiguravanja inače vrlo diskutabilne lojalnosti plaćenika. U skladu s tim, vojna stega regulira se i odgovarajućim artikulama - ugovorom između poslodavaca i plaćenika, kojima su bila regulirana i ostala pitanja najamničkog odnosa (detaljnije u članku *Plaćenici kroz povijest II. dio, Hrvatski vojnik br. 307 od 27.8.2010.*). Artikule Maksimilijana I. predviđale su dužnosti vojnika, te za prekršitelje vojne stege tjelesne kazne, ali bez bliže specifikacije. Drugim riječima, u ovlasti zapovjednika stavljeno je izricanje vrste tjelesne kazne i stupanj (kvantitet) njezi-

Napoleon Bonaparte

na izvršenja po točno definiranom prijestupu, zbog čega su bile redovite pojave da je isti stegovni prijestup kod nekog zapovjednika kažnjen relativno blago (npr. s nekoliko prekorednih dužnosti), a kod drugog izrazito strogo (npr. bičevanjem koje je vojnik jedva preživio).

Unatoč načelno vrlo radikalnim kaznama koje su stavljene na raspolažanje zapovjednicima plaćeničkih postrojbi, vojna stega vrlo teško se održavala (pogotovo ako najamnine nisu redovito isplaćivane - u takvim okolnostima masovna deserterstva, promjena strane u sukobu, pa čak i oružane pobune bile su redovita pojava). Kako bi se izbjegle takve devijacije u najamničkim postrojbama, švedski kralj Gustav Adolf svojim reformama artikula iz 1621. godine (provedenim u sklopu općih reformi oružanih snaga) potpuno briše ugovorni odnos između plaćenika i njihovih zapovjednika (poslodavaca), pa artikule poprimaju karakter državnog, vojno-krivičnog zakonika, jedinstvenog za cjelokupne oružane snage. Po ugledu na te reforme Gustava Adolfa, ruski car Petar I. donosi 1715. godine potpun i detaljno razrađen kodeks vojnog krivičnog prava (*Артикуль воинский*) koji je ostao na snazi 100 godina i smatra se prvim suvremenim, pisanim vojno-stevovnim zakonom države.

Kako bi se postigla potrebna učinkovitost drila, vojna stega održavana je iznimno rigoroznim kaznama. Osim toga, tijekom XVII. i XVIII. stoljeća, zbog aristokratizacije časničkog zabora, dolazi do velike socijalne stratifikacije između časnika kao povlaštenog društvenog sloja i vojnika kao gotovo potpuno obezvjeđenog dijela oružanih snaga, dovoljno dobrog da služi jedino kao "topovsko meso". Takav je bio i sustav novačenja, pa dok su časnici uglavnom bili pripadnici aristokracije, obični vojnici novačeni su iz najnižih društvenih slojeva, ili su prijevaru prisilno unovačeni.

To je bio dodatni čimbenik koji je opravdavao iznimno srove mjere održavanja vojne stege. Štap je postao sastavni dio opreme dočasnika, a brutalne tjelesne kazne doslovno

Uvođenje masovnih novačkih vojski dovelo je do novog poimanja stegе

svakodnevna pojava. Smrtna kazna bila je iznimno česta pojava (npr. Артикуль воинский Петра I. predviđao je smrtnu kaznu za 122 kaznena djela), a posebni oblik njezina izvršenja, karakterističan za to razdoblje bilo je tzv. pravo batina ili pravo za običnog čovjeka (u Rusiji i na prostorima balkanskih zemalja ta kazna je nazivana "mrtvom šibom" ili "trčanjem mrtve šibe"). Izvršavana je tako što se postrojba iz koje je bio osuđenik postrojavalu u dva reda, a svaki vojnik je morao imati šibu ili štap odgovarajuće dužine. Osuđenik je trčao kroz dvored vojnika koji su ga tukli do smrti. Ponekad je ista kazna završena samo jednim prolaskom osuđenika, ako nije bio osuđen na smrtnu kaznu, ali kad bi pao, spasa mu nije bilo.

Osim smrtnih kazni, većina drugih predstavljale su pravo maltretiranje vojnika, kako trpljenjem tjelesnih boli tako i omalovažavanjem njegove osobnosti, a moglo su dovesti i do invaliditeta. Npr. u konjaništvu je osobito "omiljena" kazna bilo tzv. jahanje drvenog konja - vojnik je morao zajahati usku drvenu gredu, pri čemu su mu obično ruke bile vezane na leđa i tako provesti određeno razdoblje (vrlo bolna, a ujedno i ponizjavajuća kazna). Pješaštvo je imalo "svoju" kaznu - stajanje na šiljku, što je (ako se duže provodilo) nerijetko dovodilo i do

invaliditeta. Na ratnim brodovima specifična kazna bila je "provlačenje ispod kobilice" - mornar bi dugim užetom bio provlačen ispod trupa broda, što je najčešće imalo smrtni završetak.

Vojnici su žestoko batinani i za najmanje povrede vojne stege, pa je u razdoblju XVII. - XVIII. stoljeća ponovo oživljeno Klearhovo načelo kako se vojnik mora više bojati svog nadređenog

S vojnog aspekta, početak razvijenog feudalizma poklopio se s križarskim ratovima, koji su potvrdili nadmoć teško oklopljenog konjaništva na bojištu, ali isto tako, tijekom križarskih ratova uočene su moguće katastrofalne posljedice nedostatka vojne stege u viteškim redovima, zbog čega počinje ustrojavanje viteških redova u kojima se vrlo čvrsta stega redovnika spaja s viteškom borbenošću (viteški redovi su posebne, zatvorene organizacije vitezova dragovoljno podvrgnutih stegi duhovnih redova kako bi povećali svoju vojničku učinkovitost. Među najpoznatijima su ivanski viteški red koji od 1513. mijenja ime u malteški viteški red, templari i teutonski viteški red). U borbi, pripadnici viteškog reda bili su strogim pravilima prisiljeni primjenjivati taktičke radnje kao znak religiozne pokornosti, skromnosti i poniznosti pred višim (duhovnim) autoritetom, na koje inače nikada ne bi pristali kao samostalni vitezovi.

nego protivnika. No, tako je bilo moguće ostvariti samo formalnu stegu - stegu utemeljenu na čistom strahu, koja je mogla funkcionirati isključivo u zbijenom linijskom postroju, jer su vojnici u pravilu pokušali dezertirati čim se za to pružila prilika. Naravno, u slučaju deserterstva kazne su bile još rigoroznije (u pravilu smrtnе).

Zbog poslovno vrlo slabog borbenog moralu u praktično svim vojskama tog doba, u praksi se ponovno vraća decimiranje, najčešće izvršavano javnim striješnjanjem odabranih vojnika pred cijelom postrojbom (obnovljena praksa decimiranja na europskom prostoru započela je 1642. godine, kada je nakon bitke kod Breitenfelda nadvojvoda Leopold Austrijski zapovjedio decimiranje konjaničke pukovnije koja je prva pobegla s bojišta). Nakon toga decimiranje kao oblik kolektivnog kažnjavanja ulazi i službeno u vojne zakonike Rusije i Švedske.

S druge strane, rigorozni stegovni zakonici (koje postupno uvode i ostale europske države) primjenjivani su isključivo na vojnicima i eventualno dočasnicima, dok su za časnike vrijedila potpuno drugačija pravila, uglavnom utemeljena na aristokratskom kodeksu časti. Kazne koje su mogle biti izrečene časnicima bile su neusporedivo blaže u odnosu na kazne prema vojnicima za isto učinjeno (ne)djelo, a i u ovom slučaju visina i oblik kazne u velikoj mjeri odstupali su od časnika, do časnika na što je utjecao njihov društveni položaj, ugled obitelji, imućnost i sl. (npr. za jednak prekršaj vojne stege časnik iz nižeg plemstva ili građanskog staleža bio je znatno oštrije kažnen od časnika iz dužnosničke obitelji visokog plemstva).

Kvalitativne promjene nakon Francuske revolucije

Francuskom građanskom revolucijom 1789. godine i konsolidacijom nacionalnih država počinje kvalitativno novo razdoblje u razvoju oružanih snaga, koje u punom smislu te riječi postaju instrument državne politike, a kapitalistički način proizvodnje iz temelja je promi-

Masovno uvođenje puške-kremenjače i bajuneta u postrojbe pješaštva stvorilo je potrebu za promjenom taktike borbenog djelovanja, pa se duboki borbeni postroji sve više "stanjuju" dok nisu bili sastavljeni najviše od tri vrste koje nastupaju u jedinstvenoj liniji - tzv. linijski borbeni postroj. Linijski postroj bilo je moguće učinkovito provoditi jedino s izvanredno dobro uvježbanim postrojbama, što su omogućavali dugi rokovi vojne službe, ali i iznimno rigorozni dril kojim je takva taktika bezbroj puta uvježbavana. Naime, postrojeno u liniji 3-4 vrste, po bojnama i satnjama, pješaštvo je polazilo u napad u ritmu bubnja i trubačevih signala. Sinkronizacija vatre i pokreta takvom postroju predstavlja je glavni problem, a pogotovo ako se paljba otvarala naizmjenično (po parnim i neparnim bojnama i satnjama), kako bi se zadržao njezin kontinuitet, a ujedno i ostvarila zadovoljavajuća koncentracija vatre.

jenio njihovu socijalno-ekonomsku i društvenu funkciju. Nagli razvoj tehnologije i pojave industrijske proizvodnje omogućili su opremanje oružanih snaga velikom količinom unificiranog naoružanja i vojne opreme, što je bio preduvjet stvaranja masovnih nacionalnih vojski, a Napoleonovi ratovi bili su katalizator stvaranja suvremenog ustroja oružanih snaga, sa svim potrebnim organizacijskim strukturama, unutarnjom organizacijom i metodologijom njihova života i rada.

Kako bi se uopće mogle stvoriti tako masovne oružane snage, uvodi se sustav mobilizacije i obveza služenja vojnog roka za vojno sposobno muško stanovništvo (odnosno, sustav tzv. konskripcije), pa se ustrojavaju odgovarajuća tijela državne administracije zadužena za provedbu novačenja i mobilizaciju. Uvođenje opće vojne obveze utjecalo je na golemi rast oružanih snaga i njihovo opremanje kvalitetnijim naoružanjem i vojnom opremom, te njihovu podjelu na dvije temeljne kategorije - djelatni sastav i pričuv. U postrojbama se organizira sustav vojne izobrazbe koju prolaze svi novaci, te poslije pričuvne postrojbe koje služe za popunu u slučaju rata i provode sustav uvježbavanja i kondi-

cioniranja pričuvnika, pa je regularna (stajaća ili djelatna) vojska postala svojevrsna škola najširih slojeva građanstva za rat, u kojoj se stvarala pričuva za popunu oružanih snaga u slučaju potrebe.

Većina europskih zemalja uvela je sustav permanentnog novačenja, evidenciju vojnih obveznika, planiranje popune postrojbi i dr. a mobilizacija postaje temeljni način popunjavanja oružanih snaga za ratne potrebe. Linijski postroj zamijenjen je streljačkim postrojem koji prvi put primjenjuje francuska revolucionarna vojska u borbama kod Briquenaya i na rijeci Aire 1792. godine, pri čemu je težište na udaru bajonetom. S vremenom je izgrađivana i usavršavana nova taktika, kombinacijom streljačkog postroja, linije i kolona, dodatno usavršena tijekom niza borbi, bojeva i operacija u Napoleonovim ratovima.

Nova struktura oružanih snaga i taktika njihove uporabe, te novi socijalni odnosi unutar vojne organizacije zahtijevali su reorganizaciju vojne stege. Revolucionarni zanos i nacionalno domoljublje kod većine francuskih vojnika stvorili su motivaciju koja je bila nepoznata vojnicima drugih europskih vojski održavanih golim strahom od iznimno surovih sankcija. U takvim okolnostima bilo je potpuno razumljivo da je Francuska u vrlo kratko vrijeme (1792. - 1794.) stvo-

riła najbolje oružane snage u tadašnjoj Europi. Motiviranost francuskih vojnika i cjelokupni duh svih društvenih slojeva dali su novi sadržaj poimanju hrabrosti, vojničkih vrlina i vojne stege, pa dolazi do humanizacije pravilnika o vojnoj steći i stegovnim mjerama. Propisom iz 1792. ukida se svaki oblik mučenja vojnika i decimiranje kao kolektivna kazna, a kaplarima se zabranjuje izricanje i provođenje težih tjelesnih kazni. Postroženi su uvjeti izricanja i primjenjivanja tjelesne kazne (drugim riječima, tjelesna kazna primjenjivana je za ozbiljnija kršenja vojne stege, nego što je to bilo u predevolucionarnoj vojsci), a od svih časnika i dočasnika zahtijevano je dužno poštovanje osobe vojnika. Smrtna kazna izricala se isključivo kao individualna kazna za najteže povrede vojne stege - deserterstvo s bojišta, otkazivanje poslušnosti i izdaju, a provodila se isključivo strijeljanjem, osim kod izdaje koja je podrazumijevala gubitak vojničke časti i civilno izvršenje smrte kazne (giljotiniranjem). U ratnoj mornarici tjelesno kažnjavanje zadržano je znatno duže i primjenjivano za manje prekršaje vojne stege, nego u kopnenoj vojsci. Tijekom ovog razdoblja dolazi do specifičnog oblika održavanja vojne stege - formiranja stegovnih, odnosno kažnjeničkih (kako su još nazivane) postrojbi. ■

Nova struktura oružanih snaga i taktika njihove uporabe, te novi socijalni odnosi unutar vojne organizacije zahtijevali su reorganizaciju vojne stege

U prvom tisućljeću prije Krista, zajedno s tehnološkim napretkom, na Indijskom potkontinentu razvijaju se i ratne vještine i tehnologije. Najdublji je pečat u tom razdoblju ostavila Kraljevina Magadha

POČETAK ZLATNOG DOBA

Kasnovedsko razdoblje (IX. st. pr. Kr. – VI. st. pr. Kr.) starovjekovne Indije obično se veže na rano željezno doba i uporabe željeza u ratne svrhe. U ovom razdoblju prvi se put javlja i mač kao oružje za blisku borbu, a poboljšava se i individualna zaštita razvojem metalne kacige, prsnog oklopa, zaštitnih rukavica i zaštite vrata. Geostrateški, razvijaju se prva velika kraljevstva i počinje doba tzv. Mahajanapadas (u doslovnom prijevodu sa sanskrta - *Velika kraljevstva*). Po zapisima iz tog vremena postojalo je 16 velikih kraljevina koje su se razvile u sjevernom i srednjem dijelu Indijskog potkontinenta i stalno ratovale oko dominacije i prisvajanja novih teritorija. U tim ratovima neprekidno su stvarane i razvrgavane koalicije, saveznštva, a

Divovski, sivi ratnici

Stara indijska kraljevstva bila su prva koja su se koristila slonovima u ratu (oko 1500. godine pr. Kr. zabilježena je prva uporaba slonova u bitki), a isto tako posljednji su ih se odrekli (u Trećoj bitki za Panipat 1761.). Međutim, oni su korišteni kao tegleće životinje za vojne potrebe i znatno poslije, čak i tijekom II. svjetskog rata. Kako su bili vrlo dragocjeni ratni strojevi, slonovi su bili dobro zaštićeni pločastim oklopom, a obično su osim goniča nosili više ili manje zaštićenu košaru s tri strijelca, znatno rjeđe i do šest. Osim što su bili dobro zaštićeni, slonovima su na kljove i prednje noge često stavljana sječiva ili šiljci, kojim su se koristili u borbi protiv pješaštva, pa je i taktika uporabe slonova bila različita. Ako se napadao monolitni, snažni borbeni postroj protivnika, slonovi su upotrebljavani kao svojevrsne "pokretne kule", odnosno nastupali su polako iza vlastitog pješaštva, dok su strijelci iz košara s visine gađali protivničke ratnike. U tom slučaju nositelj udara bila su bojna kola, a pješaštvo i konjaništvo je nastojalo eksplorirati brešu koja je trebala nastati udarom bojnih kola. U drugom slučaju, kada se napadalo nesređenog, slabijeg ili pokolebanog protivnika na rubu panike, slonovi su bili udarna snaga, napadajući u liniji u punom trku uz glasno trubljenje. Takav napad djelovao je u svakom slučaju zastrašujuće i obično bi razbio prvu crtu protivnika. Poslije su sličnu takтику preuzeli Kartažani, zajedno sa slonovima i primijenili u Punskim ratovima, no glavno bojno polje ratnih slonova ostala je Indija, gdje su masovno rabljeni u punom smislu te riječi. Naime, Kartaga nikada nije imala toliko veliki broj ratnih slonova, koliko su imale čak i znatno manje i siromašnije indijske kraljevine.

neprijateljstva često mijenjala stranu i protivnika. Vojska postaje stalni element države, neposredno pod zapovjedništvom kralja, a čini je pješaštvo, postrojbe bojnih kola, bojni slonovi i konjaništvo.

Kola, konjaništvo, pješaštvo

Najvažniji segment vojske bila su bojna kola, koja postaju još masivnija i manje pokretna, ali i bolje zaštićena, pa se upotrebljavaju kao udarna snaga i nositelj bitke. Posadu bojnih kola čini vozač i dva do pet ratnika naoružana lukom i strijelom, te kopljima za bacanje, a imali su i oružje za blisku borbu, pošto bi kola probila protivničke redove. Osim kola, udarnu komponentu činili su i ratni slonovi.

Vrijednost konjaništva bila je vrlo različita u pojedinim indijskim kraljevina-ma. Načelno, u zemljama koje su imale veći doticaj s nomadskim plemenima sa sjevera, a poslije s Arapima s Arapskog poluotoka, bilo je znatno razvijenije i kvalitetnije konjaništvo. Postoje vrlo detaljni podaci o konjaništvu Rajputa koje je bilo lako oklopjeno i naoružano, ali vrlo pokretno i izvrsno uvježbano, tako da je u brojnim slučajevima bilo jedan od nositelja bitke. U drugim indijskim kraljevstvima konjaništvo je bilo jedva vrijedno spomena i uglavnom je služilo kao zaštita ratnim slonovima i pratrja bojnim kolima, te se u bitku uključivalo kad je već došlo do bliske borbe. Pješaštvo je bilo najmasovniji, ali ujedno i najmanje cijenjeni rod vojske, koji je ipak bio nositelj svake bitke upravo zbog svoje masovnosti. Za razliku od drugih područja, pješaštvo indijskih kraljevstva bilo je vrlo raznoliko naoružano, s vrlo različitim vrstama i oblicima oružja, od kojih je jedan veliki broj, najblaže rečeno, krajnje egzotičan za europske pojmove, kao što su npr. katar, pata, urumi, kora i sl. (detaljnije o tim oružjima u članku Neobično hladno oružje, Hrvatski vojnik br. 359 od 26. 8. 2011.). Sve to oružje, zajedno s uobičajenim mačevima, kopljima, sjekirama i sl. redovno je rabljeno u gotovo svim sukobima, pri čemu su bile velike razlike između regija Indijskog

potkontinenta i tradicija tamošnjeg stanovništva.

Dominacija Kraljevine Magadha

Pri kraju kasnovedskog razdoblja dolazi do velikih socijalnih promjena u društvenim zajednicama Indijskog potkontinenta. Kraljevska moć jača, osnivaju se veliki gradovi, a društvo prihvata kastinsku

Maštoviti postroji

Indijska kraljevstva, s obzirom na to da su stalno međusobno ratovala, bila su prva u povijesti koja su uvela precizne taktike vođenja oružane borbe, što započinje u razdoblju kasnovedske civilizacije. Po slikovitim nazivima borbenih postroja, od kojih su neki opisani od desete do trinaeste knjige epa Mahabharata, može se zaključiti na koji način je realizirana taktika njihove primjene. Npr. borbeni postroj Padmavyuha (labyrinth) ili Chakryuha (kotač) bio je defanzivni postroj u kojem su ratnici formirali kružnu obranu u više redova, ostavivši dovoljan međusobni prostor za blisku borbu. Jedini nebranjeni prostor bio je svojevrsni ulaz u takav labirint, što je u stvari bio klopka, jer protivnički ratnik koji bi ušao u taj prolaz izložio bi se napadu boraca iz dva koncentrična reda, a ujedno i od dva susjedna protivnika. Osim navedenog, Mahabharata navodi borbeni postroj "igle" (Suchivyuha), borbeni postroj "sokola" (Chayanavyuha), "vijenca" (Malavyuha) i "orla" (Garudavyuha), a posebno zanimljiv je opis "borbenog postroja lotosa" u kojem se strijelci nalaze u središtu, dok ih pješaštvo i konjaništvo štiti raspoređeno u obliku otvorena lotosova cvijeta okrenutog prema protivniku.

Borbeni postroj Chakryuha (kotač) prikazan u starom kamenom reljefu

podjelu na četiri kaste koje se međusobno ne miješaju. U VII. st. pr. Kr. formiraju se četiri velike kraljevine, koje u svoju strukturu usisavaju teritorije ostalih kraljevina iz razdoblja Mahajanapada: kraljevine Avanti, Vatsa, Kosala i Magadha. Potonja se zbog niza neprekidnih ratova za prevlast ubrzo nameće kao dominantna državna struktura na prostoru Indije. Središnji dio kraljevstva, ujedno i strateška osnovica za nova osvajanja, bilo je područje Bihara južno od rijeke Ganges, a prva prijestolnica bila je Rajagaha (današnji Rajgir), a potom Pataliputra. Magadha se proširila na veći dio Bihara i Bengala tako što je osvojila Licchavi i Angu, a nakon toga i veći dio istočnog Uttar Pradesha. Zahvaljujući relevantnim artefaktima i dokumentima iz tog vremena smatra se da nastankom Magadhe počinje kontinuitet pisane povijesti Indije (oko 642. godine pr. Kr.). Razdoblje kraljevstva Magadha smatra se početkom "zlatnog doba" drevne indijske kulture i stvaranja civilizacije čije naslijede je i u današnje vrijeme snažno prisutno na tim prostorima.

Plaćenici Perzije

No, već u vrijeme prve vladajuće dinastije Haryanka državu Magadhu ugrožavaju perzijski prodori sa sjeverozapada, koji započinju pohodom Kira Velikog 540. godine pr. Kr. na desnu obalu Inda. Daljnji prodor nastavlja se 516. godine pr. Kr. u dolini Inda, a od zauzetih teritorija perzijski car Darije I. ustrojava 12. satrapiju. U ovom razdoblju počinje se osjećati veliki utjecaj perzijskog naoružanja i oklopa na indijske oružarske zanate. Osim toga, indijski ratnici sudjeluju u perzijskim pohodima, bilo kao vojni obveznici iz indijske satrapije, ili kao plaćenici, što je bio češći slučaj. Prikupljali su dragocjena iskustva u borbama na prostoru Sredozemlja i Mezopotamije. Prema Herodotu, indijski strijelci sudjelovali su na strani Perzijanaca u bitki kod Plateje (419. godine pr. Kr.). Uostalom, prvi bojni slonovi korišteni na europskom tlu dovedeni su upravo iz Indije, zajedno s njihovim goničima i dreserima. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Razgovori predstavnika hrvatske vlasti s delegacijom 5. vojne oblasti JNA, 5. rujna 1990.

Nakon provedenih višestranačkih izbora u Hrvatskoj i Sloveniji te uspostave nove, demokratski izabrane vlasti, povećana je pozornost zapovjednih tijela u JNA prema događajima u spomenutim republikama. S obzirom na političku situaciju i opasnosti koje je nosila moguća konfrontacija s JNA, hrvatsko vodstvo nastojalo je u razgovorima s vojnim vrhom stvoriti uvjeti za daljnju demokratizaciju hrvatskog društva te izbjegići povode za uporabu i intervenciju snaga JNA u Hrvatskoj. U susretima predstavnika hrvatske vlasti i JNA razgovaralo se o aktualnim političkim prilikama u Jugoslaviji i mogućem preuređenju države, o stavu JNA prema demokratskim promjenama te o mogućim problemima u odnosima između hrvatske vlasti i JNA, posebice u služenju vojnog roka ročnika iz Hrvatske i srpskoga pitanja u Hrvatskoj. Novoizabrano hrvatsko vodstvo bilo je iznimno nezadovoljno činjenicom da je JNA gotovo cijelokupno oružje hrvatske TO premjestila "u skladišta JNA".

O tome svjedoči dokument JNA - "Informacija Komande 5. vojne oblasti o razgovorima delegacije 5. vojne oblasti s rukovodstvom Republike Hrvatske", koja je 5. rujna 1990. upućena Vojnoj pošti br. 9595 u Svetom Roku. Na žalost, povijest je pokazala da je izjava general-pukovnika Konrada Kolšeka da JNA želi da se "sva pitanja rešavaju u duhu Ustava i zakona i na temelju stavova predsedništva SFRJ koje JNA u potpunosti podržava" bila kurtoazna, jer je zapovjedništvo JNA počelo donositi odluke koje nije odobrilo Predsjedništvo SFRJ ili ga je odobrilo tzv. krne predsjedništvo.

CITAT IZVORA

U informaciji pov. br. 25/168-586 od 04. 09. 1990. godine naveli smo da ćemo vas redovno informisati o susretima predstavnika JNA sa nadležnim organima u Repu-

blici Hrvatskoj i Sloveniji. U cilju stvaranja kontakata i razmene mišljenja po nekim aktualnim političkim i vojnim pitanjima, a na poziv predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana, dana 4. 9. 1990. g., u Zagrebu je održan sastanak organa vlasti R. Hrvatske i delegacije Komande 5. VO. Delegaciju Hrvatske sačinjavali su: dr. Franjo Tuđman - predsednik Republike Hrvatske, Stipe Mesić - član predsedništva SFRJ iz Hrvatske, Josip Manolić - predsednik hrvatske vlade, Martin Špegelj - ministar za NO, i Josip Boljkovac - ministar za unutrašnje poslove. Delegaciju K-de 5. VO sačinjavali su: komandant general-pukovnik Konrad Kolšek, nš (načelnik štaba, op. a.) general-ppuk. Dobrašin Praščević, zamenik komandanta general-ppuk. Andrija Rašeta, pkppr i pp general-ppuk. Ivo Tominc i komandant RŠTO Hrvatske general-ppuk. Zdravko Novoselić.

U svom izlaganju predsednik Republike Hrvatske dr. F. Tuđman istakao je između ostalog da je JNA izrasla iz NOR-a i razvijala se, vezana za federalativni sistem, SKJ i druga Tita, a da se sada zbog ukupnih promena koje su prisutne u zemlji nalazi u delikatnoj situaciji. U međusobnim razgovorima najviše je bilo reći o premeštanju oružja TO u skladišta JNA. Po oceni rukovodstva R. Hrvatske ovaj čin je znak nepoverenja vojnog vrha prema vrhovništvu Hrvatske i u tom smislu zalaže se za prevazilaženje nepoverenja izmedju JNA i Hrvatske.

Rukovodstvo republike pokrenulo je i neka druga pitanja: služenja vojnog roka na teritoriji republike, davanje svećane obaveze, isticanje zastave SKJ na vojne objekte, referendum srpskog stanovništva u Hrvatskoj i sve ono što je nakon toga usledilo.

Predsednik R. Hrvatske posebno je istakao da su se vlasti Hrvatske i JNA našle u veoma složenoj situaciji iz koje izlaz treba tražiti kroz elemente pravne države.

Komandant 5. VO general-pukovnik Konrad Kolšek, sagovornike je upoznao sa ličnom kartom 5. VO, a zatim je izneo armijsko vidjenje političko-bezbednosne situacije u zoni odgovornosti i naše opredelenje prema rešavanju nekih problema vezanih za sadašnju situaciju. Pri tome je naglasio da se zalažemo za održavanje normalnih i redovnih kontakata sa organima vlasti i to prevashodno u cilju smirivanja i stabilizovanja političke situacije u zoni odgovornosti i jačanja suradnje između naroda i armije.

General-pukovnik Konrad Kolšek nagasio je potrebu da se sva pitanja rešavaju u duhu Ustava i zakona i na temelju stavova predsedništva SFRJ koje JNA u potpunosti podržava. Za služenje vojnog roka istaknuto je da se isto ne može vezati isključivo za nacionalnu pripadnost već za odbrambene procene, geostrategijske karakteristike jugoslavenskog ratišta, tehničke i druge mogućnosti osposobljavanja regruta u jedinicama i ustanovama JNA. Komandant 5. VO je posebno naglasio da JNA radi po Ustavu SFRJ i saveznim zakonima, a tako će raditi i u buduće dok isti budu na snazi.

U diskusiji pored komandanta učestvovali su general-potpukovnici: Andrija Rašeta, Ivo Tominc i Zdravko Novoselić. Razgovori su bili korektni. Sredstva informisanja u R. Hrvatskoj istinito i realno su informisala javnost, a posebno su istakla komandantovu tvrdnju da JNA nije protiv višestranačkog sistema vlasti, ali je odlučno protiv svakog jednoumlja i slepog nacionalizma. Razgovori su vođeni sa ciljem normalizacije odnosa vlasti i armije, te sa željom da se neka pitanja reše na najbolji mogući način. Stoga svaka druga razmišljanja i tumačenja od strane pojedinaca iz naših sastava nemaju nikakvu osnovu i u globalu štete jedinstvu i MPS vojnih kolektiva. (Izvornik, strojopis, latinica; Ministarstvo obrane RH, Središnji vojni arhiv) ■

DUHOVNOST

Dobro je već pobijedilo: Krist je uskrsnuo!

Iv 20,1-9

fra Marko MEDO

Isusovo uskrsnuće je srce kršćanskog navještaja. Ova vijest je toliko važna i odlučna da sveti Pavao kliče: Ako pak Krist nije uskrsnuo, uzalud je doista propovijedanje naše, uzalud i vjera vaša. Zatekli bismo se kao i lažni svjedoci Božji što posvjedočimo protiv Boga: da je uskrisio Krista (1 Kor 15,14-15).

Krist je uskrsnuo! Ova radosna vijest se prenosi s generacije na generaciju i potkrijepljena je svjedočanstvom mučenika i svećaca; i kamo god stigne, ona učvršćuje nadu i potvrđuje iščekivanje jednog novog svijeta.

Vjera u Uskrsnuće nas obvezuje da ljubimo život, vjerujemo u život, branimo smisao života, da sav život ispunimo radošću.

Kako se dogodilo Kristovo Uskrsnuće?

Uskrsnuće nije prasnulo poput neke zاغlušujuće bombe, već je tiho procvalo poput nekog prekrasnog proljetnog cvijeta. Zašto?

Jer Bog ne voli buku i ne traži nepotrebne odmazde: Bog je Bog; Bog nije čovjek!

Pa ipak, svakome tko je otvoren istini objektivno se nameće jedna činjenica za razmišljanje.

Cinjenica je sljedeća.

Najednom se jedna skupina preplašenih ljudi (u vrijeme Muke svi su pobjegli a vođa je čak i zanijekao Učitelja) pretvara u skupinu hrabrih, spremnih suočiti se i sa smrću.

Ništa se ne događa bez razloga! Što je onda uzrok ovoj preobrazbi?

Apostoli kažu da su vidjeli Krista Uskrsloga. Jesu li se ovi ljudi prevarili?

Je li to bila kolektivna halucinacija?

Ne! Svi se slažu s tvrdnjom da je nemoguća kolektivna halucinacija koja bi trajala godinama i ne bi popustila niti pred udarima progona i mučeništva.

Ali, objašnjenje postoji: to je Isusovo Uskrsnuće!

Zapravo, vjera u Uskrsnuće se objašnjava samo činjenicom Uskrsnuća.

Ali što je Uskrsnuće? I kakvo svjetlo donosi u potrazi za smislom našeg života?

Uskrsnuće je događaj koji nam jamči da ljudski život kroči prema drugom životu:

prema Obećanoj zemlji! Koliko je to važno znati! Ako je ovo istinito, mi smo danas kao na nekom mostu: ne možemo sagraditi kuću na mostu, ne možemo sve uložiti na danas: moramo živjeti hodajući; moramo živjeti oduševljavajući se nadom iščekivanja.

Isusovo uskrsnuće je događaj koji na podsjecu da će i ljudsko tijelo biti spašeno. Drugim riječima: Božja prisutnost koja danas ozdravlja unutarnje središte naše osobnosti, jednoga će dana obuhvatiti i tijelo te zasjati na licima svih onih koji su prihvatali Božju Ljubav.

Koliko li onda trebamo poštivati naše tijelo!

Koliko se trebamo boriti, već ovdje dolje, da tijelo bude oslobođeno od tereta egoizma te postane, već danas, transparentno za Misterij koji je prisutan u srcu! Koliko se trebamo zauzeti da bismo drugima prenijeli svijest o dostojanstvu ljudskoga tijela jer je ono usmjereni k Uskrsnuću!

Isusovo Uskrsnuće koje prethodi budućnosti svijeta, to Uskrsnuće koje iščekujemo... u kakvom je odnosu sa sadašnjošću koju živimo?

Između sadašnjosti i vječne budućnosti postoji isti odnos koji postoji između sjemenina i klasa, između mladice i biljke.

Budući da je Bog Ljubav sa sigurnošću možemo tvrditi da će buduće Uskrsnuće biti u cijelosti u odnosu na mjeru ljubavi koju mi danas ostvarujemo u životu.

Sveti Pavao ističe: *Ljubav nikad ne prestaje. Prorokovanja? Uminut će. Jezici? Umuknut će. Spoznanje? Uminut će* (1 Kor 13,8).

Ljubav je posljednja riječ na svijetu, onako kako je bila prva riječ na svijetu: jer Bog je Ljubav.

"Evangelje, prije nego što je knjiga napisana tintom, jest knjiga oslikana na licima svjedoka Uskrsnuća".

S. PALUMBIERI

VREMELPOV

24. travnja 1856.
Rođen maršal
Philippe Petain

Proslavljeni francuski maršal Philippe Petain primjer je kako se s neizmjernih vrhova slave i časti može pasti u ponor sramote, ako se ne slijede želje naroda. Petain se rodio 24. travnja 1856., u doba Krimskog rata. Bio je već pred mirovinom kada su mu pobjede u Prvome svjetskom ratu otvorile vrata besmrtnosti. Zbog zasluga u bici kod Verduna i u najtežim krizama na zapadnoj bojišnici, imenovan je za jednog od šest maršala Francuske. Kad se francuska vojska 1940. raspala pod Hitlerovim udarom, u dobi od 84 godine preuzeo je vodstvo vlade. Mnogi su Francuzi i u prestarjem Petainu vidjeli nadu u spas. No, Petainova je vlada kapitulirala da bi u malom dijelu neokupirane Francuske sa sjedištem u Vishi postala privjesak nacističkoga novog poretku u Europi. Petain se pretvorio u nedodirljiva autokrata, a demokracija i građanske slobode su ukinute. Stari maršal nije ni pomislio na borbu protiv Nijemaca, kako je to učinio De Gaulle. U listopadu se čak sastao s Hitlerom i počeo s progonima Židova i pripadnika Pokreta otpora. Njegove su se postrojbe suprotstavile savezničkoj invaziji u sjevernoj Africi, a Nijemcima bez otpora dopustile okupaciju vlastite kvislinške države. U završnici rata pobjednik – De Gaulle nudio se da Francuzi neće uhvatiti Petaina kojega je očekivala smrtna kazna zbog veleizdaje. Vrhovni sud ipak ga je osudio na smrt s preporukom da se kazna pretvori u doživotno zatčenje. De Gaulle je laknulo: svom nekadašnjemu nadređenom maršalu zbog starih je zasluga odobrio doživotni zatvor. Francuski je kvisling umro u 95. godini, čitajući De Gaulleove memoare. Do kraja ga je vjerojatno mučilo što je mogao, a što nije učinio za Francusku!

21. travnja 1918. - oboren Crveni baron

21. travnja 1967. - "Pukovničkim udarom"
vojska preuzeila vlast u Grčkoj

23. travnja 2007. - umro ruski predsjednik
Boris Jelčić

Leon RIZMAUL

Priredio: Mladen PALIĆ

PAMETNI TELEVIZORI IZ LG-ja

Najnovija serija televizora LG CINEMA 3D predstavlja novu tehnologiju Film Patterned Retarder (FPR), koja se umjesto na shutter naočalama temelji na tankom polariziranom premazu na zaslonu. LG CINEMA 3D televizori ne poznaju probleme koji se povezuju s 3D televizorima konkurentnih proizvođača. Upravo suprotno, LG-evi 3D paneli nove generacije osiguravaju superiorno iskustvo gledanja bez titranja, preklapanja i zamućenja slike ili vrtoglavice karakterističnih za uobičajenu 3D tehnologiju. LG televizori znaju pretvoriti 2D sliku u 3D, a sada to znaju učiniti i sa zvukom - tehnologija zumiranja 3D zvuka koristi algoritam

koji bilježi položaj i kretanje različitih objekata na zaslonu i tako proizvodi 3D zvuk sinkroniziran s prikazanim 3D sadržajem. Za jasnu i živopisnu sliku iznimne svjetline iz svakog kuta, bilo da je riječ o 3D ili 2D prikazu, potrebno je imati samo lagane CINEMA 3D naočale koje ne koriste baterije, niti ih treba puniti a dolazi ih čak sedam s televizorom. Serija televizora dolazi s više od 1500 aplikacija, a kako bi olakšali snalaženje kroz izbornike, u LG-u su napravili i Magic Remote daljinski upravljač. Uz neke domaće aplikacije što su sada već dostupne, LG najavljuje cijeli niz dodatnih aplikacija.

SAT ZA PAMETNI TELEFON

Ručni satovi također prate trend pametnih uređaja pa je uz mnoge vodeće tvrtke i Sony izdao Sony Xperia SmartWatch, zanimljiv gadget koji komunicira s bilo kojim Android uređajem. Ideja Sonyja jest da više ne morate tražiti po džepovima svoj mobilni telefon, nego u svakom trenutku imate na ruci uređaj koji prikazuje sve što vam dože na vaš pametni telefon. Uređaj pokreće Android OS i ima mogućnost preuzimanja i pokretanja većine aplikacija s Android app marketa. Sony Smart Watch u sebi ima ugrađeni 1,3-inčni OLED zaslon rezolucije 128x128 piksela koji je osjetljiv na dodir, Bluetooth 3.0 i bateriju koja može izdržati oko tjedan dana uporabe.

REDIZAJN GOOGLE+ SERVISA

Društvena mreža Google+ dostigla je brojku od oko 170 milijuna korisnika. Što je potaknulo Google na redizajn servisa. Jedna od velikih novosti jest da će se alatna traka od sada umjesto na vrhu nalaziti na lijevoj strani, gdje će se aplikacije moći pomicati prema vašim željama. Kada strelicom miša dodete na jednu od aplikacija, otvorit će vam se prozor s nekim od najbitnijih funkcija, a Hangouts će od sada imati potpuno novu stranicu gdje ćete moći vidjeti sve aktivnosti oko ove značajke. Google dodaje novu Explore stranicu koja omogućuje da pronađete

zanimljiv i aktualan sadržaj na cijelom Google+, nekad poznato i pod 'Hot'. Novi profili će također imati veće slike i novu listu za chat koja će vaše prijatelje staviti u središte zbivanja, navodi Google.

INSTAGRAM MANIJA

Uz sve aktualne društvene mreže u posljednjih 17 mjeseci posebno se ističe Instagram. To je besplatna aplikacija za dijeljenje fotografija na razne društvene mreže uključujući i vlastitu. Hibrid je društvenog umrežavanja i fotografске usluge. Pokrenut je na iOS uređajima u listopadu 2010. Trenutačno ga koristi oko 30 milijuna korisnika, a od nedavno je dostupna i za Android platformu. Program može primjeniti različite retro filtre ili Tilt-Shift blur efekte na snimljenim fotografijama koje su ograničene na kva-

dratni oblik. Aplikacija je vrlo jednostavna za uporabu, nakon instalacije i registriranja korišničkog profila imate mogućnost upotrebe slike iz albuma ili fotografiranjem s kamerom iz aplikacije na koju u realnom vremenu možete primijeniti sve spomenute efekte. Koliko je popularna, ova prilično banalna društvena mreža dokaz je i interes Facebooka koji je nedavno kupio Instagram za milijardu dolara. CEO Instagrama, Kevin Systrom, uči će u povijest kao jedna od najuspješnijih priča Silicijske doline svoje generacije.

Puška Modello 1891, Mannlicher – Carcano

Snimio D. BEBEK

Jedina puška koja je proizvedena u više od jednog kalibara, uz Mauser 98k jest talijanski Modello 1891. Uvođenjem malodimnih baruta u pješačko streljivo dolazi do smanjenja kalibara i to s 13 milimetara na, najčešće 7 do 8 milimetara, a Talijani su smanjili donju granicu na tada nezamislivih 6,5 milimetara. Bez obzira na preciznost i učinkovitost metka na meti talijanski vojni krugovi nisu bili zadovoljni pa kalibr prvi put raste na 7,35 milimetara (7,35x51mm), a poslije se uvodi i njemački metak kalibra 7,92

milimetara (8x57 mm). Osim velikog broja kalibara kod M91 postoji i velik broj izvedenica (njih 10) kod kojih uz kalibr varira ukupna dužina i dužina cijevi, tip bajonete i ciljnika (podesivi i fiksni), a postoji i izvedenica s trom-

TT podaci

Kalibr: 6,5x52 mm
Duljina: l= 1295 mm
Duljina cijevi: lc=780 mm
Masa praznog oružja: m=3,8 kg
Punjene metalnim obuhvatnim okvirom za šest metaka

blonskim nastavkom na cijevi. Jedino što se nije mijenjalo na pušci je obrtnočepni zatvarač tipa Mauser i način punjenja, Mannlicherov okvir. Upotrebljavana je u svim sukobima u kojima je sudjelovala talijanska vojska ali i u Finsko-ruskom ratu (Finci). Prodano je oko 60 000 komada japanskoj vojsci te su rabljene u operacijama u okupiranoj Kini i poslije poslužile kao uzor u razvoju nove japanske puške Arisaka i novog puščanog kalibra 6,5x50 mm Arisaka. Poslije II. svjetskog rata rabe ih Egipat, Izrael i Grčka, a iz talijanske policije povučene su tek 1981. godine.

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
 SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVО
 ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)
Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3786-348

Marketing i financije: Igor Vitanović, (igor.vitanovic@mohr.hr), tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Samostalna služba za odnose s javnošću i izdavaštvo, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2012.
 Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.fas.org/nuke/guide/dprk/

North Korea Special Weapons Guide

Sources and References

web info

Sjeverna Koreja nedavno je privukla pozornost neuspješnim lansiranjem rakete Unha-3. Kako najizoliranija država svijeta u tajnovitosti drži gotovo sve što ima veze s vojskom, ne zna se mnogo ni o njihovu specijalnom naoružanju. Od rijetkih izvora možda je najbolja web-stranica FAS-a, Federacije američkih znanstvenika (www.fas.org), tj. njezin podlink www.fas.org/nuke/guide/dprk/. Stranica će vas odvesti i do drugih zanimljivih linkova povezanih s oružanim snagama DNR Koreje. Dakle, ako želite dobar uvid u vojsku Kim Jong Una, slobodno se poslužite FAS-om, a ako vam je to prvi susret s Federacijom, samo nastavite surfati i "izvan Koreje". Nećete požaliti, naročito ako vas ne zanima multimedija, nego faktografija.

D. VLAHOVIĆ

